

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Diplomová práce

Bc. Lenka Dvořáčková

**Využití regionálních tradic v mateřské škole
(region Blanensko)**

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Němčicích dne 6. 12. 2019

podpis

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Aleně Vavrdové, Ph.D., za cenné rady a konzultace, kterými provázela mé psaní diplomové práce. Zároveň chci také poděkovat paní Haně Hebelkové, Bc. Lucii Zemánkové, Kláře Jedličkové a zákonným zástupcům dětí vybraných mateřských škol za spolupráci při zpracovávání empirické části diplomové práce. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat mojí rodině, zejména mému manželovi za podporu během celého studia.

OBSAH

ÚVOD.....	6
I TEORETICKÁ ČÁST	8
1 Charakteristika regionu Blanensko.....	8
1.1 Poloha	8
1.2 Historie.....	9
1.3 Znak Blanska	10
1.4 Fauna a flora	11
1.5 Významné památky a místa regionu.....	11
□ Zámek Rájec nad Svitavou	11
□ Moravský kras.....	12
□ Hrad Holštejn.....	13
□ Hrad Boskovice.....	13
1.6 Cestovní ruch a rekreace	14
2 Kulturní tradice a zvyky	15
2.1 Význam tradic, zvyků, folkloru	15
2.2 Kroj	15
2.3 Kulturní tradice regionu v minulosti.....	16
2.4 Současnost	19
2. 5 Tradice v mateřských školách.....	20
3 Vybrané obce Blanenského regionu	22
3.1 Petrovice	22
3.2 Černá Hora	23
3.3 Dolní Lhota	24
3.4 Sloup	25
4 Kurikulární dokumenty a tradice	27
4. 1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	27
4.2 Charakteristika MŠ Sloup a jejího ŠVP.....	28
4.3 Charakteristika MŠ Černá Hora a jejího ŠVP	29
4.4 Charakteristika MŠ Petrovice a jejího ŠVP	30
4.5 Charakteristika MŠ Dolní Lhota a jejího ŠVP.....	31
II EMPIRICKÁ ČÁST	33
5 Metodologie výzkumu.....	33
5.1 Charakteristika výzkumného šetření.....	33

5.2 Cíle výzkumného šetření a stanovení předpokladů	33
5.3 Výzkumná metoda	34
5.4 Výzkumný vzorek.....	34
5.5 Předvýzkum	35
5.6 Vlastní výzkum	35
6 Vyhodnocení dotazníků.....	37
6.1 Analýza položek	37
6.2 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření a předpokladů	44
6.3 Diskuze a navržená doporučení	46
7 Cíle výzkumného šetření a stanovení předpokladů	47
7.1 Výzkumná metoda	47
7.2 Výzkumný vzorek.....	48
7.3 Předvýzkum	48
7.4 Vlastní výzkum	49
7.5 Jednotlivé rozhovory.....	49
8 Vyhodnocení rozhovorů	54
8.1 Analýza rozhovorů.....	54
8.2 Shrnutí výsledků výzkumného šetření a předpokladů	56
8.3 Diskuze a navržená doporučení	57
III PRAKTICKÁ ČÁST	58
9 SOUBOR PRACOVNÍCH LISTŮ PRO MATEŘSKÉ ŠKOLY	58
ZÁVĚR.....	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	61
Ostatní zdroje.....	63
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	64
SEZNAM OBRÁZKŮ	65
SEZNAM PŘÍLOH	66
Příloha č. 1 – Soubor pracovních listů pro mateřské školy	67
Příloha č. 2.....	78
Příloha č. 3.....	80
ANOTACE.....	81

ÚVOD

Diplomová práce se zabývá tradicemi a zvyky Blanenského regionu. Jedná se o region, kde autorka žije a pracuje v mateřské škole.

Práce navazuje na autorčinu bakalářskou práci z roku 2016, která se jmenovala Regionální tradice uplatněné v MŠ. Cílem práce bylo zjistit propojenost kulturních akcí s mateřskou školou. Bakalářská práce byla zaměřena přímo na obec Petrovice u Blanska. Při výběru tématu diplomové práce autorka vycházela z předešlých zkušeností a opět se zaměřila na udržování tradic. Proto bylo zvoleno téma Využití regionálních tradic v mateřské škole. Práce pojednává o využití tradic Blanenského regionu ve vybraných mateřských školách. Tradice a zvyky jsou součástí našich životů bez ohledu na to, v jakém regionu žijeme. Můžeme je považovat za naše kulturní dědictví. Domníváme se, že je velmi důležité, aby nezanikly a předávali jsme je dalším generacím. I když region Blanensko není na tradice nijak bohatý, najdou se zde obce, kde se díky aktivitě občanů tradice dodržují a vznikají i tradice novodobé.

Hlavním cílem teoretické části bylo představit region Blanensko, jeho vybrané obce a kulturní tradice a zvyky. Dílčími cíli byly rozборы školních vzdělávacích programů vybraných mateřských škol a Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání.

První kapitola popisuje region Blanensko, jeho polohu, historii a významné památky. Region je známý především díky chráněné krajinné oblasti Moravský kras, který je turisty hojně navštěvován. Okresním městem je Blansko, které má bohatou historii. Známy je také zámek Rájec nad Svitavou, hrad Boskovice nebo hrad Holštějn.

Druhá kapitola je věnována kulturním tradicím a zvykům. Popisujeme, jaký význam měl v minulosti kroj a jak vypadal. Zaměřujeme se také na jednotlivé tradice regionu v minulosti a také v současnosti.

Vybranými obcemi Blanenského regionu se zabýváme ve třetí kapitole. Konkrétně se zaměřujeme na městys Černou Horu, obec Petrovice, obec Dolní Lhota a městys Sloup. Popisujeme historii obcí, jejich polohu, místní tradice a zvyky a jejich charakteristiku.

Další kapitola pojednává o kurikulárních dokumentech, kultuře regionu a o jejich provázanosti. Dále charakterizujeme školní vzdělávací programy čtyř vybraných mateřských škol.

Empirická část obsahuje dvě výzkumná šetření, ve kterých využíváme výzkumnou metodu dotazník a rozhovor. Cílem prvního výzkumného šetření bylo zjistit, zda jsou tradice Blanenského regionu udržovány v rodinách i v mateřských školách. Cílem druhého

výzkumného šetření bylo zjistit, zda učitelky udržují tradice obce, ve které se nachází mateřská škola, kde pracují.

Na výsledky empirické části navazuje praktická část diplomové práce. V praktické části je zpracován soubor pracovních listů pro mateřské školy, který může nejen inspirovat, ale také rozšířit vzdělávací nabídku mateřských škol. Učitelky je mohou využívat, aby u dětí rozvíjely kladný vztah k tradicím a jejich dodržováním.

Cílem diplomové bylo představit region Blanensko, udržování místních tradic a zvyků, ale také udržování tradic v mateřských školách. Děti v mateřských školách tráví mnoho času a učitelky přispívají k všestrannému rozvoji dítěte. Je tedy podstatné, aby tak důležitá součást našich životů jako jsou tradice a zvyky nebyla opomenuta.

I TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část diplomové práce je zaměřena na charakteristiku regionu Blanensko a vybraných obcí, jejich historii a současnost. Dále je věnována kulturním tradicím regionu v minulosti i současnosti. V poslední části jsou charakterizovány vybrané mateřské školy a jejich Školní vzdělávací programy vycházející z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV).

1 Charakteristika regionu Blanensko

Tato kapitola je věnována informacím o Blanenském regionu. Konkrétně jeho poloze, historii, významným tradicím a stavbám regionu.

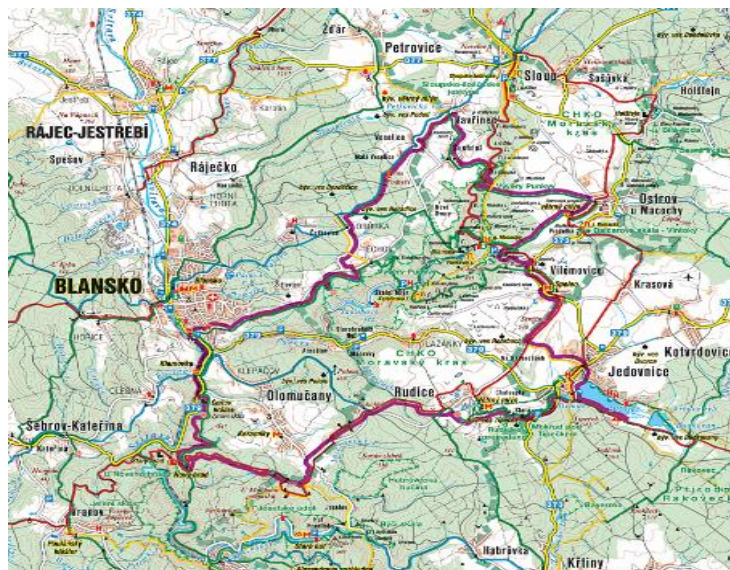
1.1 Poloha

Okres Blansko vznikl v roce 1960 na základě nového správního uspořádání Československé socialistické republiky. Nachází se v Jihomoravském kraji. Je známé jako okresní městečko po obou stranách řeky Svitavy. (Ottův naučný slovník, 1888)

Dominantou regionu Blanensko je město Blansko, které bývá často označováno jako „Brána Moravského krasu“. V jeho blízkosti se nachází světoznámé Punkevní jeskyně a propastí Macochou, ale také Kateřinské jeskyně, Balcarka a Sloupsko-Šošůvské jeskyně. Okresní město Blansko je situováno v severní části jižní Moravy na rozhraní Dražanské a Českomoravské vrchoviny. Je významné z hlediska kulturních památek a přírodních krás. (Balák, 1998, s. 5)

Blansko leží severně od Brna u železniční trati. Od dávných dob je děleno na dvě části Staré a Nové Blansko. Nachází se zde nemocnice, která byla vystavěna v roce 1892. (Čech, 1905, s. 35, 37)

V okolí řeky Svitavy poblíž Adamova se nachází nejnižší místo okresu, naopak nevyšší místo se nachází u Protivanova – Skalky v nadmořské výšce 727 m. Blanskem protéká největší místní řeka Svitava. Přesto všechno považujeme za nejzajímavější část okresu již zmiňovaný Moravský kras. (Blanensko '45 - '68. Blansko, 1968, s. 4-5)

Obr. č. 1: Mapa znázorňující Blanensko

Zdroj: Turistická mapa Blanensko, Boskovicko

1.2 Historie

Můžeme předpokládat, že toto území bylo osídlováno neandertálskými lovci již v poslední meziledové a ledové době. Nejpočetnější osídlení však pochází až z konce paleolitu. (Balák, 1998, s. 57)

Tehdejší krajina z části pokryta ledovci, z další části rozmanitým rostlinstvem. Vyskytovali se zde i zvířata, která však byla značně větší než dnešní zvířata. (Pilnáček, 2011, s. 5)

Na území Blanska později vznikla osada, jejíž pravděpodobnou příčinou založení byl obchod mezi severem a římským jihem. Bylo zde bohaté naleziště železné rudy a dalších nerostných surovin. Krajina byla hustě zalesněná plná zvěře. Již v tomto období, slovanské době, se nejspíše ustálilo pojmenování osady nynějším jménem. Jméno Blansko není však ojedinělé, vyskytují se stejnojmenné osady i na Kaplicku, Chrudimsku, Ústecku i jinde. Tenkrát toto jméno odvozovali nejspíše od pojmu „na blanách“, tj. na mokré půdě. Olomoucké biskupství patřilo k nejstarším majitelům Blanska v období 1110 – 1120. (Balák, 1998, s. 57)

Zdá se, že osada Blansko vznikla už dávno před založením hradu Blansek. Hrad neměl žádné podhradí. Během husitských válek hrad utrpěl velké škody. V roce 1431 byl hrad dobyt a jeho majitelé zahynuli. Hrad stál od té doby v rozvalinách. V Blansku byl

vystaven v roce 1436 nový zámek. Následujících asi sto let nemáme o Blansku žádnou zmínku. (Čech, 1905, s. 29,30, 31)

Dříve bylo Blansko městysem, od roku 1905 bylo vak povýšeno na město. Asi po 800 letech můžeme říci, že se z neúhledné osady u řeky Svitavy stalo důležité a průmyslem známé město. Při hledání a sestavování historie města narážíme na mnoho dlouholetých nevyplněných mezer. Nežli se město stalo světoznámým svým průmyslem, vstoupilo do povědomí díky Moravskému krasu. Po celé naší vlasti si lidé vyprávěli povídky o Macoše, o jeskyních i Čertově hrádku. (Čech, 1905, s. 3)

Název Blansko, které je dominantou regionu Blanensko, je slovanského původu, ale jeho správný význam není bohužel známý. Je tedy možné, že název byl odvozen podle zpracovávání blan na tomto území nebo také podle zdejší krajiny. (Pilnáček, 2011, s. 8)
Nyní okres Blansko zahrnuje 116 obcí.

Zdejší lidé bývali velmi pracovití a nábožní. Kostel často navštěvovali a přísně zachovávali tradiční církevní slavnosti, svátky a posty. (Pilnáček, 1926, s. 431, 432)

Řemesla se zde dělila do dvou cechů, a to obuvnického a kovářského. Nebyla zde vyvinuta řemesla tak rozsáhle jako v jiných moravských městech, protože lidé byli zaměstnávání v jednotlivých průmyslových závodech. (Čech, 1905, s. 37)

Později se také lidé soustředili na těžbu keramických a slévárenských písků, kamene, hlíny a vápence. Po roce 1945 byly budovány nové mateřské školy, v Blansku byly vybudovány hned tři. (Blanensko '45 - '68, 1968, s. 5, 55)

1.3 Znak Blanska

Historie znaku Blanska sahá do období kolem roku 1580. Již tehdy mělo Blansko na své pečeti věž a legendu: VIECZY PECZET MIESTECZKY BLANENSKY. Typická věž však byla v různých dobách kreslena různě. Konečná podoba znaku je následující: na modrém poli je znázorněna volně stojící stříbrná hradební věž s kupolovou střechou a dvěma špicemi po stranách. Na špicích jsou zlaté makovice. (Balák, 1998, s. 61)

Malá pečeť obsahuje letopočet 1599, další pečeť je zachována z roku 1646. Zachovalá pečeť nese nápis „Peczet wieczi mesteczka Blanska 1646“. (Čech, 1905, s. 64)

1.4 Fauna a flora

I v této oblasti nalezneme mnoho zajímavého. Na tomto území je harmonicky utvářená krajina s významnými přirozenými ekosystémy, ale i historickými dochovanými památkami.

Oblast Moravského krasu se pyšní asi 65 chráněných druhů rostlin, 9 druhů kriticky chráněných a 17 silně ohrožených. U živočichů se hovoří o 95 druzích chráněných, 9 druzích kriticky chráněných a 39 silně ohrožených druzích živočichů. Významnými jsou různé druhy netopýrů. (Balák, 1999, s. 113)

Původními lesy byly lesy listnaté, v současné době zde však převažují lesy jehličnaté. V lesních údolích ve stádech žije muflon evropský. Často viděnými jsou také prasata divoká, jeleni evropští nebo srnci obecní. Vyskytuje se zde i mnoho ptáků. (Černý, Zouharová, 1998, s. 48)

Zemědělci dříve hojně využívali žito, ale také oves a len. Postupem času, s růstem obyvatelstva, začali pěstovat ječmen, pšenici, brambory nebo cukrovou řepu. Jako zdroj potravy nebo pro práci chovali koně, krávy, ovce a prasata. Nyní zajišťují obhospodařování půdy místní zemědělská družstva. (Hlaváček, 1999, s. 36)

1.5 Významné památky a místa regionu

Region Blanensko je bohatý na historické památky. Mezi vyhledávané jistě patří následující:

- **Zámek Rájec nad Svitavou**

Renesanční zámek byl přestavěn novým majitelem panství, kterým byl Antonín Karel Salm. Ze zámku se stalo honosné panství v raně klasicistním slohu. V okolí zámku se nachází rozsáhlý park. Zámek se pyšní rozsáhlou knihovnou i obrazovou galerií. (Panoš, 1967, s. 80)

Zámek je zpřístupněn veřejnosti. Hojně je využíván k pořádání svatebních obřadů, výstav magnolií a podzimních plodů. Jsou zde také pořádány koncerty.

Obr. č. 2: Zámek Rájec nad Svitavou

Zdroj: Archiv autorky

- **Moravský kras**

Moravský kras je chráněnou krajinnou oblastí a řadíme jej mezi nejvíce zkrasovělým územím České vysočiny. Velmi poutavou oblastí je oblast Sloupu a Pustého žlebu. Je situována ve 30 km dlouhém pruhu vápenců v blízkosti Brna a Sloupu. Světoznámou se stala místní propast Macocha s Punkevními jeskyněmi, kterými protéká řeka Punkva. Vápencům, které se vyskytují v Moravském krasu, přiřazujeme devonské stáří. (Absolon, 1970, s. 289)

Sloupsko-šošůvské jeskyně řadíme mezi největší a nejznámější jeskynní systém Pustého žlebu. Lidé se dříve jeskyním spíše vyhýbali a známá byla jen jeskyně „Kůlna“ nebo malá jeskyňka „Poustečna“. Ostatní jeskyně zůstávaly neznámé. Až v roce 1669 podal první zmínku ve svém spisu lékař a fyzik Johannes Ferdinand Hertod z Todtenfeldu. Ale až kolem roku 1748 sestoupil do Sloupských jeskyní na jeho pokyn Johann Anton Nagel, který jeskyně zhodnotil jako „strašlivé a hrůzyplné“. Svě největší chvály se jeskyně dočkaly v roce 1804 díky návštěvě císaře rakousko-uherského mocnářství František I. s chotí. Jeskyně byly poprvé osvětleny pomocí svícnů nebo karbidu. Teprve po roce 1897 se objevil student filozofické fakulty, který zpracoval mapu jeskyní. Cesta byla dlouhá asi 5 km. Dále Karel Absolon zpřístupňoval Punkevní a Kateřinskou jeskyni. V současnosti je veřejnosti zpřístupněno 12 jeskyní. (Klimeš, 2001, s. 50)

Obr. č. 3: Sloupsko-Šošůvské jeskyně

Zdroj: Archiv autorky

- **Hrad Holštejn**

Zříceninu tohoto hradu nalezneme poblíž obce Holštejn. Tento hrad je unikátní tím, že ve svém nitru skrývá jeskyni Hladomornu. Jak již název napovídá, byla dříve využívána k věznění lidí v hladomorně. V době, kdy byl hrad ještě obýván, patřil k největším a nejpohodlnějším sídlům na Moravě. Bylo zde dokonce vybudováno podzemní potrubí, které zajišťovalo zásoby vody, protože voda poblíž hradu nebyla. (Hlaváček, 1999, s. 52)

- **Hrad Boskovice**

Hrad je dominantou Boskovic, je pěšky dostupný do prudkého kopce. Příchod k hlavní hradní bráně vede podél dlouhého traktu někdejších koníren, zbudovaných před hradem v roce 1706, na místě, kde předtím bývaly hluboké příkopy naplněné vodou. Vchod do hradu tvoří kamenná brána, klenutá polokruhovitým obloukem zdobená renesančním cimbuřím. V horním rohu brány se dochovala dřevěná kladka, zbytek padacího mostu, který vedl přes příkop naplněný vodou. Po levé straně hlavní brány se vypíná mohutná hlásná věž, odkud pověžný pomocí hlásné trouby každou hodinu vyhlášoval bezpečnost. Na nádvoří jsou dosud zachovány tři brány s erby dřívějších vlastníků hradu. Uvnitř hradu se nacházel hradní sál, rytířský sál, dámský sál a kaple sv. Rodiny. V přízemí se nacházela zbrojnice, místnosti,

nemocnice a věznice. V podzemí bylo vystavěno těžké vězení a ponurá hladomorna. Na nádvoří se i nyní nachází hradní studna asi 96 metrů hluboká. Nádvoří je obehnáno vysokou hradební zdí a výpadní brankou. Hrad je obehnán poměrně zachovalými hradbami, v nichž se nachází několik zarytých kamenných koulí. Hrad je známý svými vyhlídkami do vzdáleného okolí. Z jedné vyhlídky může návštěvník vidět Drahanskou vrchovinu, Valchovský prolom, Pilské údolí nebo Červenou zahradu. V blízkosti hradu se nenachází žádná jiná budova a spojení přírody se zříceninou propůjčuje místu poklidnou krásu. Hrad se nachází ve smíšeném lese s převahou borovic, jasanů a javorů. Během vycházky lesem můžete spatřit i keříky černého bezu. V blízkosti hradu se vyskytuje množství ptactva a drobné lesní zvěře. (Koudelka, 1997, s. 12-14)

Vstup do hradu je možný po zaplacení vstupného. Prohlídka se koná bez průvodce. Každý si sám určí směr cesty a části, co jej zajímají. Pro návštěvníky je zde připravena expozice, která je věnována stavebnímu vývoji a celé historii hradu. Neméně zajímavou památkou je empírový zámek pocházející z počátku 19. století, který se nachází pod zalesněným kopcem se zříceninou. Nedaleko zámku se nachází zámecký skleník v dnešní době využívaný ke konání kulturních akcí z nejbližšího okolí. (Rendek, 2005)

- Za zmínku stojí i Zámek Lysice, větrné mlýny v Petrovicích a Němčicích, farní kostel ve Křtinách nebo ve Sloupu

1.6 Cestovní ruch a rekreace

Přírodní krásy i historické památky blanenského okresu napomáhají nejen cestovnímu ruchu v této oblasti, ale i rekreaci. Díky svým přírodním krásám, světoznámému Moravskému krasu, zalesněným územím, historickým i kulturním zajímavostem se stal vyhledávanou oblastí.

Město Blansko, ale i obec Sloup poslouží turistům nejen k prohlídkám, ale také k ubytování. Prozkoumávat okolní krásy lze pěší turistikou, na kole nebo dokonce vyjížděkou na koni. Jízdu na loďce nabízí jak Punkevní jeskyně, tak i rybník Olšovec v nedalekých Jedovnicích. Mezi další vyhledávaná rekreační střediska také patří Suchý, kde je možno trávit volní chvíle u rybníku pod stanem, v chatě či ubytovně. Za zmínku také stojí zřícenina hrad Holštejn, který má dodnes zachovalou hladomornu nebo zřícenina hradu Blansek. (Blanensko, 1968, s. 58 – 60)

2 Kulturní tradice a zvyky

Při slovních spojeních jako je „lidová kultura“, „folklor“ se většinou z nás vybaví oblast Slovácka, Valašska, Hané nebo Chodsko. Právě v těchto oblastech se ještě nyní nosí lidový kroj, zaznívají lidové písně a lidé více udržují místní tradice. Je důležité podotknout, že se lidové kultuře lidé nevěnují pouze v těchto „známých“ oblastech, ale také v jiných regionech. Je pravdou, že četnost tradic je různá od kraje ke kraji, stejně jako charakter těchto tradic. Sdělovací prostředky mohou kladně přispívat k návratu k tradicím. Jsou předávány pomocí pohádek, pověstí, divadelních představení, filmu. Lidé se navracejí hodnotám našich předků. (Lidové umění a dnešek, 1977, s. 19-21)

2.1 Význam tradic, zvyků, folkloru

Dnešní život se odlišuje od folkloru. Neměli bychom však na něj zapomínat. Hraje v našich životech velmi významnou roli. Dodržování a uctívání tradic nám dává hodnoty, díky kterým můžeme upevňovat vlasteneckou hrdost, prohlubují naše znalosti historie. (Frolec, 1977, s. 63)

Slovo folklor chápeme jako lidovou slovesnost a je užíváno v mnoha jazycích. Tento pojem zastřešuje všechno, co souvisí s jakýmkoli projevem lidové kultury. (Leščák, 1982, s. 10)

Lidové tance, písně, slovesnost, zvyky a předměty patří k dědictví národa. Lidé v současnosti mohou díky nim poznávat, radovat se a inspirovat se pro utváření lidové kultury.

„Paměť národa je jeho lidová kultura.“ (Šottnerová, 2004, s. 5)

2.2 Kroj

Lidé byli díky kroji rozdělováni do tří skupin krojů odlišnými podle majetků – panské kroje, měšťanské kroje a lidový kroj.

Panské kroje nosívali movití lidé, většinou šlechticové. Vladykové nebo zemani se snažili jim vyrovnat a díky tomu se ocitali v dlužích. Tento kroj patřil mezi nejbohatší, protože byl pošíť bohatými krajkami, perlami, drahokamy, kožešinou a byl z drahých španělských látek.

Měšťanský kroj nosili měšťané, úředníci, mlynáři, kteří patřili k zámožnějším lidem. I když se snažili vyrovnat se kroji panskému, býval zhotoven z lacinějších materiálů a nebyl tak bohatě zdoben.

Lidový kroj byl krojem prostého selského lidu a byl velmi podobný krojům horáckým. (Pilnáček, 1927, s. 445)

Pro lepší představu, jak kroj Blanenského regionu vypadal, přikládáme fotografii a komentář kroje z Boskovického horácka, která je svou částí již zmíněného regionu a je velmi podobný.

Obr. č. 4: kroj Boskovického horácka

Zdroj: Brtlík, 2007, s. 76

Tato fotografie je pořízena ze souboru Kořeňák. Dle dostupných informací se jedná o kroj, který je podobný kroji, který oblékali lidé z regionu Blanensko.

Na výše uvedené fotografii vidíme mladý pár. Žena má šátek uvázaný na vínek, přes ramena má přehozenou bílou vyšivanou šatku. Dále vidíme jemně vyšivanou kordulku s pentlí a bohatými rukávce. Na sukni má uvázanou jednobarevnou zástěru. Černé botky mají malý podpatek a vykrojený nárt. U mladého muže můžeme vidět bílou košili s černou vyšivanou vestou. Na širokém koženém pásu je vyšito paví brko. I kalhoty jsou vyšivané a pod koleny přes holínky vázány ozdobnými „plácačkami“. (Brtlík, 2007, s. 76)

2.3 Kulturní tradice regionu v minulosti

Zvyky a obyčeje byly různorodé, některé brzy vymizely, jiné se dochovaly.

Koleda na Štěpána – mládež chodila dům od domu a „koledovala“ za zpěvu koledy (Koleda, koleda, Štěpáne). Za toto koledování dostávali ovoce nebo peníze.

Mrskůt bývá o Velikonocích. Chlapci mají z proutí upletené žíly zdobené stuhami. Dívky se jim za „vymrskání“ odvděčují malovanými vajíčky.

Pálení čarodějnic – na vyvýšené místo se snesla hromada suchého kletí a dřeva, všechno nakonec bylo zapáleno. Lidé věřivali na čarodějnice a na jejich moc.

Stavění máje – probíhá s příchodem května. Lidé staví máj na vesnici z dlouhého kmene stromu, na jehož konci je stromek zdobený pentlemi. Muži z vesnice mají za úkol celý měsíc květen máj uhlídat před chlapy a chlapci z vedlejších vesnic, kteří by ji mohli odříznout. Pokud se podaří celý měsíc máj uhlídat, probíhá 31. Května slavnostní kácení máje spojené s místním veselí. (Černý, 1998, s. 97)

Chození s kráľkou - se odehrávalo na svatodušní pondělí. Děvčata, která byla hezky oblečena a nosila kráľku, která byla ze dřeva a pestře zdobena, za zpěvu:

Kráľko, kráľovno, bílá, červená, zelený zelený,
Vínek máš, aby naše viny,
Odpuštěny byly, pana Jesu Krista!

Tři kráľové – chodívali mladí hoši, kteří byli oblečení v bílých košilách s papírovými korunami. Jeden z těchto chlapců byl začerněn a společně zpívali známou píseň „My tři kráľové, jdeme k vám“. Dostávali většinou ovoce nebo peníze.

Advent – na vesnicích nastávalo období klidu po ukončení sezonních prací a sklizení úrody. Jedná se o čtyři týdny, jejichž počátky jsou datovány na přelomu 8. a 9. Století v době Karla Velikého. Je to doba čekání na vánoční svátky. (Černý, 1998, s. 100)

Barborka – lidé si přinášeli do svých domovů v den svátku Barbory větvičky třešňi a jiných dřevin. Říkávalo se, že pokud rozkvetou do Štědrého dne, přinesou do domu štěstí, anebo pokud v domě žijí svobodná děvčata, předpovídají jim, že se vdají. (Černý, 1998, s. 100)

Mikuláš – doprovázen čertem chodíval dům od domu v předvečer sv. Mikuláše. Děti se musely krátce pomodlit.

Vánoce – jedná se o křesťanské svátky, které oslavují narození Ježíše Krista. Jejich počátek datujeme asi do 4. století. Symbolem Vánoc se stal stromeček. První byl zdoben asi v roce 1812 a mívaly ho rodiny majetnější. Postupem času se stromečky rozšířily do všech společenských vrstev. Často býval zdoben jablíčky, papírovými řetězy a hvězdičkami. Z Německa, díky Martinu Lutherovi, který vystupoval proti Mikuláši, se k nám v 16. století dostala tradice, kdy se stal Ježíšek dárce dárků pod stromeček

Chození se smrtolenkou – smrtolenkou chápeme malý stromek, který byl zdoben skořápkami z vajíček, stužkami a pentlemi. Za zpěvu tematické písně se obešla celá ves. Poté byla uspořádána malá smuteční hostina. Na závěr šli všichni topit Smrt do potoka, řeky. Smrt byla vytvořena z látek a přírodnin, znázorňovala Zimu.

Stínání berana – bývalo konáno třetí neděli říjnovou na tzv. Císařské hody. Stárci se složili na koupi statného berana, který byl jednou ranou usmrčen. Poté jej upekli a na hostině snědli kromě hlavy, ta patřila pastýři. Pokud se nepodařilo stárkovi berana usmrtit jednou ranou, musel jej celého zaplatit. Později byl tento zvyk zakázán

Ostatky – průvod maškar po obci, lidé se převlékali často za kominíka, písaře atd. Ostatníci bývali obdarováni koblihami nebo penězi v každém domě ve vesnici. Stárci obstarávali hudbu.

Dožínky – jsou vlastně oslavy po dokončení žní. Konec žní byl signalizován naloženým vozem obilí s ozdobeným stromkem. Stromek zdobili pomocí stuh a pentlí. Dvě děvčata předávala dožínkový věnec majiteli polností. Věnec byl vyroben z obilnin a květů, zdoben pestrými stuhami. Další oslavou byla také „muzika“, která byla uspořádána na účet majitele.

Zvyky při svatbách – mívaly mnoho podob. Většina však byla nahrazena modernějšími zvyky. I v současnosti se těší oblibě zvyk *Zalikonání* – přes cestu se svatebčanům natáhne provaz, který je ozdoben. Ženich se musí nejdříve vykoupit, aby mohl pokračovat v cestě k nevěstě. Po svatbě, když si ženich vezl domů nevěstu mu byly *prodávány peřiny* za popěvku:

Hej, hej, máme na prodej,
máme tady husí peří,
na tom se to pěkně leží,
hej, hej, máme na prodej.

Další zvyk se týkal *Nevěstina koláče* – ten míval až půl metru a byl zdoben rozmarýnem a umělými figurkami. (Pilnáček, 1926, s. 435- 442)

Hody – jedná se o výroční slavnosti, které se konají ku příležitosti svěcení místního kostela či patrona. Během nich se konaly přehlídky řemesel, konal se jarmark a prodej řemeslných výrobků. (Černý, 1998, s. 97)

2.4 Současnost

Plesy a bály – každoroční zábava pro dospělé. V Blansku je pořádán Sousedský bál zahajovaný starostou města. V dalších vesnicích tohoto regionu také probíhají. Jedná se o sousedské bály, hasičské plesy, obecní plesy s kulturním programem podle zvyklostí v dané vesnici. (Koudelka, 2016, s. 79)

Masopust – ostatkové průvody mají tradici nejen v Blansku, ale i v přilehlých vesnicích. Masopust nemá pevné datum, řídí se podle Velikonoc. Maškarní průvod prochází vesnicí za zvuku harmoniky, bubnu. (Klimesh, 2001, s. 129)

Pálení čarodějnic – pořádá se téměř v každé obci na Blanensku. V posledních letech je tato tradice doplněna o různé hry a soutěže pro děti, občerstvení a kulturní program. Lidé stále častěji přichází v maskách čarodějnic. Tradice tak získává novou podobu

Stavění máje – probíhá s příchodem května. Lidé staví máj na vesnici z dlouhého kmene stromu, na jehož konci je stromek zdobený pentlemi. Muži z vesnice mají za úkol celý měsíc květen máj uhlídat před chlapi a chlapi z vedlejších vesnic, kteří by ji mohli odříznout. Pokud se podaří celý měsíc máj uhlídat, probíhá 31. května slavnostní kácení máje spojené s místním veselí. (Černý, 1998, s. 97)

Gulášobraní – jedná se o celodenní soutěž ve vaření kotlíkových gulášů. Tato se koná nejen v Blansku, rozšířila se i do okolních obcí. Tradici již má v Doubravici, nově i v Petrovicích.

Blanenské vítání svatého Martina – každoroční historický průvod v Blansku, který je hojně navštěvován. Přijíždí Martin na bílém koni. Akce je doplněna o Svatomartinský košť, jarmark, kulturní program.

Rozsvícení vánočního stromu – tradiční rozsvícení doprovázené kulturním programem zahajuje adventní čas v Blansku.

Živý betlém – během vánočních svátků je možné v Blansku vidět živý betlém. Lidé mohou v zámeckém parku vidět příběh o narození Ježíška. Představení je ozvláštněno živými zvířaty i doprovodným kulturním programem, bohatým občerstvením. Jedná se o vyhledávanou tradiční akci. (Klimeš, 2001, s. 130)

2. 5 Tradice v mateřských školách

Tradice chápeme jako soubor pravidelně se opakujících událostí. Předávají se mezi generacemi v rámci dané společnosti. (Brouček, Praha 2007, s. 1065)

Dítě se seznamuje s tradicemi, zvyky, národními oslavami již v mateřské škole. Díky tomu jim lépe porozumí a stávají se pro něj hrou a zábavou. Hrou dítě lépe porozumí filozofii tradic a svátků, je volena přiměřeně jejich věku. Pomocí hry děti tradice lépe pochopí, přijmou je a začnou se těšit na další opakování, které ještě rozšíří jeho předchozí poznání. Mateřské školy usilují o hlubší pochopení významu tradic. Je kladen důraz na činnostní, prožitkové učení a aktivitu dítěte. (Kupcová, Praha 2016, s. 7)

Jednou z prvních tradic ve školním roce je Mikuláš. V mateřských školách se jedná o čas čertovských radovánek a příchodu Mikuláše. Postupem času se vytrácejí tendence, že jsou děti v tomto období zastršovány. V dnešní době, zejména v mateřských školách, učitelky usilují spíše o prožitek a radost z udržování tradic. Osvětu by mateřská škola měla šířit i do řad rodičů, aby děti neprožívaly z udržování tohoto lidového zvyku traumata.

Následujícím velmi významným obdobím je advent – příprava na Vánoce. Mateřské školy by měly nabízet dětem čas plný vánočních tradic a zvyků. Pro děti nastává čas těšení

a očekávání. Čekání na Ježíška si krátí pečením perníčků, výrobou adventního věnečku, zdobením stromečku a dalšími vánočními činnostmi.

V zimní období přichází čas na tradice řemesel, říkadel, pohádek a masopustu. Činnosti jsou zaměřeny na dramatizace pohádek, poznávání řemesel a hlavně k výrobě karnevalových masek. Výstupem vyrábění a veselí se stává masopustní průvod po vsi nebo dětský karneval.

Po dlouhé zimě nastává období oteplování a s ním spojený příchod jara. V mateřských školách dochází k oslavám jara, vítání jara, vynášení Smrti/Moreny/Morany.

Velikonoční svátky jsou právem nazývány svátky jara. Probíhají většinou v březnu nebo dubnu. Jedná se o křesťanský svátek. Děti v mateřských školách ho však udržují spíše jako tradici, kdy hoši chodí s pomlázkou a děvčata barví vajíčka. Mezi činnostmi, které se v mateřských školách tradičně provádějí je pečení beránka, mazance, pletení pomlázky nebo zdobení velikonočních kraslic.

Jedním z nejvýznamnějších svátků v mateřské škole je Den matek. Děti se na něj pečlivě připravují. Vyrábí přáníčka, dárky a snaží se co nejlépe vyjádřit, jak moc mají svou maminku rády. V tomto období se učitelky zaměřují na povídání o rodině, o jejích členech, o narození miminka a vyjadřování kladných citů.

Po svátku maminek přichází na řadu i děti. Mezinárodní den dětí připadá na 1. června a mateřské školy jej slaví různě. Některé organizují výlet, jiné sportovní den nebo soutěže a setkávání s jinými mateřskými školami. Cílem je jediné u všech jediné – aby si tento den děti užily legraci a měly radost. (Kupcová, Praha 2016)

Zde jsme uvedli pouze některé tradice a svátky, které jsou v mateřských školách běžně dodržovány. Každá mateřská škola má svou filozofii, svůj školní vzdělávací program, a proto se tradice v nich udržované mohou lišit. Základem ale zůstává, aby děti poznávaly naši kulturu, naše tradice a získávaly k nim kladný vztah.

3 Vybrané obce Blanenského regionu

Zde se soustředíme na charakteristiku vybraných obcí, základní informace o nich, o jejich občanské vybavenosti a kulturních akcích.

3.1 Petrovice

Obec Petrovice najdeme v Jihomoravském kraji v okrese Blansko. Nejvyšším bodem obce je větrný mlýn holandského typu. V obci žije přes 600 obyvatel. Nachází se zde obecní úřad s kulturním domem. Mezi historické budovy Petrovic patří již zmiňovaný větrný mlýn, kostel sv. Petra a Pavla i kaplička. (Nečas, Obecní kronika Petrovic, s. 20)

Nejstarší dochovanou památkou je část hřbitovní zdi, která pochází ze středověku (Nečasová, 1996, s. 25)

Dříve se kultura v Petrovicích utvářela díky místnímu kostelu. Nejstarší dochovanou tradicí je však Ostatkový průvod, který nepatří mezi křesťanské tradice, i přesto, že vychází od data Velikonoc. (Zouharová, Pohled do historie obce Petrovice u Blanska)

V roce 1208 byly poprvé Petrovice zmiňovány. Název Petrovice pravděpodobně vzešel od vladycké rodiny z Petrovic. (Hlaváček, 1999, s. 70)

Petrovice jsou vyhledávané nejen díky nedalekým Sloupsko-šošůvským jeskyním. Turisté ocení zejména cykloturistiku, pěší turistiku nebo jízdu na koni. V posledních letech přibývají v obci mladé rodiny díky obecním bytům a možnosti nové výstavby. Z toho důvodu byla také postavena nová mateřská škola, jejíž provoz byl zahájen v roce 2010. Ihned po zahájení činnosti se mateřská škola začala zapojovat do kulturního dění obce a také ho obohatila o několik tradičních akcí.

Mezi významné kulturní akce obce patří Obecní ples, který je organizován zpravidla v únoru. Jízda po sněhu na čemkoli je veřejnou akcí pro děti, které si užívají radovánky na sněhu při jízdě z kopce „pod Větrákem“. Každoročně se také pořádá Dětský maskární karneval, Vítání jara nebo Zdobení velikonočního stromu. Mezi novější akce jistě patří Košť slivovice nebo Gulášobraní. Mezi nejnavštěvovanější a neoblíbenější akce ale bezpochyby patří Pochod pohádkovým lesem, který je organizován v říjnu v místním lese. Trasa vede přes pohádková stanoviště. Akce je vyhledávána nejen místními, ale hlavně také lidmi z okolních i vzdálenějších vesnic. Pochodu pohádkovým lesem se v posledních letech účastnilo vždy přes 600 návštěvníků a aktivně se zapojilo přes 50 dobrovolníků v maskách.

V obci je azylový dům pro matky s dětmi, chráněné byty pro seniory, dětská skupina, dětská družina. Hojně jsou v obci zastoupeny i místní spolky. Svou činnost zde organizují včelaři, rybáři, šachisté, sportovní klub požárního sportu, malá kopaná, klub seniorů i sbor dobrovolných hasičů. (Propagační materiály obce Petrovice, okr. Blansko)

Obr. č. 5: Znak obce Petrovice

Zdroj: Petrovice [online]

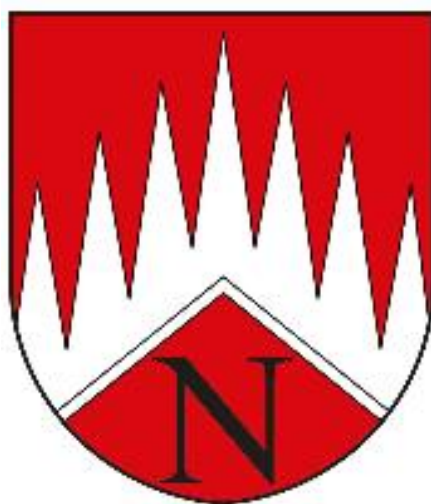
3.2 Černá Hora

Ve výšce 326 m. n. m. leží městys Černá Hora. První zmínka o ní pochází z roku 1279. Nachází se u hlavní silnice Brno – Svitavy – Praha s odbočkou do Blanska i Lomnice. Leží na Boskovické brázdě, protéká jí potok Býkovka, který se slévá do řeky Svitavy. Dominantou je zámek, který byl původně hradem pocházejícím z roku 1279 a kapli sv. Rodiny na vrcholu Paseky z 1725. (Panoš, 1967, s. 48)

Černá Hora v minulosti patřila pánům z Bozkovic, který patřil k jedněm z nejstarších domácích moravských rodů. Stala se místem pro různá jednání a sezení pánů. Později, o několik století, v jejím čele stál purkmistr, který měl soudcovskou moc. Hrad, o kterém se zmiňujeme výše, byl rozšířen. Do hlavní brány se vcházelo díky padacímu mostu. (Pilnáček, 1926, s. 68)

Městys se neustále rozšiřuje, nyní má asi 2000 obyvatel. Nachází se zde průmyslová zóna a množství soukromých firem. Městys se pyšní vlastním pivovarem, díky němuž se každoročně pořádá pivní pouť. Termín pouti bývá vždy poslední sobota v září a je navštěvována velkým množstvím lidí díky bohatému kulturnímu programu a černoorskému pivu. Pro relaxaci mohou turisté využívat služeb Hotelu Sladovna. Je tu bohatá občanská

vybavenost – zdravotní středisko, lékárna, mateřská škola, základní škola, dům seniorů, restaurace, knihovna, pošta a další. Stejně jako v okolích obcích, i v městyse vykonávají svou činnost spolky. Patří mezi ně - TJ Sokol Černá Hora, z. s., Malá kopaná Černá Hora, z.s., Fotbalový klub Černá Hora, z.s., Černoهورský psí ráj, Centrum pro rodinu Veselá Beruška, z.s., Lesní mateřská škola Permoník z.s., Svaz zdravotně postižených z.s., Drakiádni klub Černá Hora, Sbor dobrovolných hasičů, Naše voda z.s. (Městys Černá Hora [online])

Obr. č. 6: Černoهورský znak

Zdroj: Městys Černá Hora [online]

3.3 Dolní Lhota

Tato obec patří do blanenského okresu a nachází se asi 2 km od Blanska. Označení Dolní Lhota se začalo používat až v průběhu 17. století. Předtím byla nazývána jako tzv. „Zářeční Lhota“ kolem roku 1554. Na území vesnice zde dříve probíhala těžba železné rudy, těžba písků, která tu probíhá dodnes. Má více než 600 obyvatel. (Koudelka, 2016, s. 62)

Domy byly vystavěny kolem podlouhlé návsi s kapličkou. Dolní Lhota připadala k Blansku. Děti navštěvovaly školu v Blansku, později v Ráječku či ve Spešově. Nachází se zde Jabůrkův mlýn s elektrárnou, který je pozoruhodný, jak z architektonického, tak z hydroenergetického hlediska. (Brodesser, 2005, s. 46)

Název „Lhota“ je odvozen, stejně jako u ostatních Lhot, ulehčení, osvobození od roboty. Dolní Lhota se nachází 595 m.n.m. V okolí je využívána zemědělská půda, opukové

a pískovcové lomy. Lesy jsou většinou smrkové. U památníku padlých se nachází Lípa srdčitá, která je stará před 50 let, u základní školy je lípa stará dokonce asi 100 let. Okrajem vesnice vede železniční trať směrem na Brno i Březovou nad Svitavou. Obcí protéká Dolnohotský potok. Lidé zde mohou využívat klubovnu, volejbalové hřiště i tenisový kurt. Nachází se zde také mateřská škola a kaple, několik firem a dvě restaurace. (Kubica, 2002, s. 22-28)

Obr. č. 7: Dolní Lhota

Zdroj: Dolní Lhota [online]

3.4 Sloup

Název Sloup byl zřejmě odvozen podle vysoké osamocené skály, zvané Hřebenáč, která má podobu pilíře – sloupu. Toto údolí bylo osídlováno již od pravěku. Přesné datum založení obce však nelze doložit. Podle benediktinského mnicha Gregora Wolny byl zřejmě založen roku 1052. Roku 1862 se Sloup dočkal povýšení na městys. Leží v nadmořské výšce 471 metrů nad mořem v Moravském krasu.

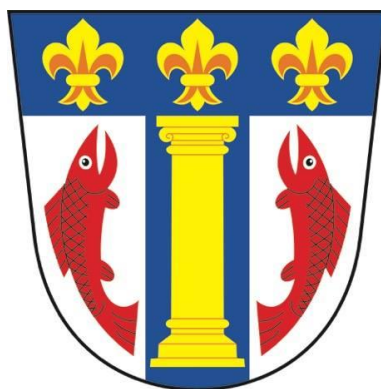
Významnou budovou Sloupu je Poutní chrám Panny Marie Sedmibolestné, který byl vystavěn v letech 1751-1754. O jeho podobu se zasloužil vídeňský architekt Isidor Marcello Canavale. Sloup se stal poutním místem. Každoročně se zde koná pouť – Květný pátek, která

se koná vždy týden před Velikonocemi. Navštěvovanou částí Sloupu jsou bezesporu Sloupsko - šošůvské jeskyně údajně patřící mezi nejrozsáhlejší v Evropě. (Hlaváček, 1999, s. 63)

V roce 2000 se Sloup stal Vesnicí roku díky své krásné krasové přírodě, baroknímu kostelu i světoznámým jeskyním. Sloup disponuje občanskou vybaveností. Občané mají o svoji obec zájem, podílejí se na úpravách vzhledu obce. (Klimeš, 2001, s. 7)

Ve Sloupě najdeme základní školu, mateřskou školu, zdravotní středisko, pekárnu, kino, koupaliště, obchody s různým zaměřením aj. Stejně jako v ostatních obcích i zde fungují místní spolky - Sbor dobrovolných hasičů, Chrámový sbor, Sigma pumpa, Myslivecké sdružení Hřebenáč, Český svaz chovatelů, 14. Skautský oddíl Úsvit. (Městys Sloup [online])

Některé zvyky a tradice se ve Sloupu udržují dodnes, některé však vymizeli, jako například Stavění máje. Každý začátek kalendářního roku je provázen příchodem mudrců – Kašpara, Melichara, Baltazara. Další tradicí, která bývá dodržována je Masopust. Nemá pevně stanovené datum, řídí se podle doby Velikonoc. Na Velikonoce chodívají chlapci po vesnici jako koledníci. Šlehají děvčata a ženy pomlázkou. Odměnou jim bývá barvené vajíčko. Poděkování Bohu za dobrou úrodu je dávnou tradicí. V některých rodinách je však udržována dodnes. Člověk, nežli nakrojí bochník chleby, tento bochník třikrát pokřížuje buď nožem, nebo prstem. Novodobou tradiční akcí bývá na podzim Medový jarmark. Uctít památku zesnulých mohou občané na místním hřbitově. Sloup dodržuje také tradici hodinového vyzvánění zvonů mezi pátou a šestou hodinou ranní dne 2. listopadu. Koná se tak na počest všech zemřelých poutníků. Místní ženy často nezapomínají na tradiční Barborky – řezání větvíček zlatého deště, třešně, višně nebo trnky. Pokud se do Vánoc větvíčky rozkvetou, svobodná dívka se do roka podle tradice provdá. Začátkem prosince přichází i do Sloupu svatý Mikuláš, který obdarovává hodné děti. Při zahájení adventní doby bývá rozsvícen vánoční strom nedaleko kostela. V době adventu bývají pořádány adventní koncerty v místním kostele, stejně tak zde jsou slouženy mše svaté i půlnoční mše svatá. (Klimeš, 2001, s. 130)

Obr. č. 8: Znak Městysu Sloupu

Zdroj: Městys Sloup [online]

4 Kurikulární dokumenty a tradice

Tato kapitola pojednává o provázanosti kultury regionu a kurikulárních dokumentů. Kurikulární dokumenty jsou tvořeny na dvou úrovních – státní a školní. Na státní úrovni se jedná o Národní program vzdělávání (dále jen NPV) a Rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP). NPV patří mezi veřejné dokumenty a vymezuje počáteční vzdělávání jako celek. RVP vymezují závazné rámce vzdělávání pro jednotlivé stupně vzdělávání, a to – předškolní, základní a střední vzdělávání. Z RVP vycházejí další kurikulární dokumenty, tentokrát již na školní úrovni – Školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP). Každá škola zpracovává svůj ŠVP v souladu s RVP, podle něhož se na dané škole uskutečňuje vzdělávání.

V druhé části jsme se zaměřili na ŠVP vybraných mateřských škol Blanenského regionu, jeho charakteristiku a provázanost s dodržováním místních tradic a zvyků.

4. 1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Jednou z možností, jak se lidé mohou sblížovat a spojovat jsou staré zvyky. Zvyky totiž mají velmi významnou funkci spojování a shromažďování širší společnosti a rodiny. (Šottnerová, 2005, s. 5)

Každý národ je charakteristický svou kulturou a tradicemi, které jsou ovlivňovány zeměpisnou polohou krajiny. Během jeho existence tradice a zvyky vznikají, vyvíjí se a jsou přenášeny z generace na generaci. (Šottnerová, 2005, s. 5).

Jejich udržování tedy zcela závisí na lidech, na rodině. Zejména rodiče by měli vést děti k poznávání místních tradic a jejich dodržování. Prostřednictvím rodiny se dítě prvně seznamuje s danou kulturou, později tuto úlohu doplňují výchovné a vzdělávací instituce.

Ke kulturním tradicím a zvykům je přihlíženo v Rámcovém vzdělávacím programu předškolního vzdělávání (dále jen RVP PV), který vymezuje podmínky, pravidla a požadavky pro vzdělávání dětí předškolního věku. Tento dokument je závazný pro vzdělávací instituce zařazené do sítě škol a školských zařízení (Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2006, s. 6).

V souladu s tímto dokumentem vytváří každá mateřská škola svůj školní vzdělávací program, který vyhovuje podmínkám dané školy. Naše mateřská škola se jím zaměřuje na poznávání nejbližšího okolí školy a místních zvyklostí a tradic.

Ve všech vzdělávacích oblastech RVP PV se prolínají kulturní tradice od poznávání místa, kde žije, po rozvoj kulturně společenských dovedností.

V oblasti biologické jsou u dětí vytvářeny základní zdravé životní návyky a postoje zdravého životního stylu. U dětí podporujeme pohybové dovednosti, manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty. Cíleně děti vedeme k jednoduchým úkonům souvisejících s udržováním tradic – například koordinace pohybů při pouštění draka, pletení pomlázky.

Oblast psychologická je zaměřena na duševní pohodu, rozvoj jazyka a tvořivosti. Je důležité, aby děti během udržování tradic byly vhodně motivovány a aby zábavnou formou poznávaly místní tradice a zvyklosti. S aktivní účastí na tradičních akcích souvisí i komunikace. U dětí rozvíjíme dovednost přirozeně komunikovat, reprodukovat písně, říkadla nebo tvořivě se vyjadřovat.

V oblasti interpersonální je kladen důraz na spolupráci dětí s ostatními dětmi i dospělými. Během společných činností je u dětí rozvíjena schopnost respektovat individualitu ostatních účastníků kulturní akce. Děti se podílejí na organizaci dle svých dovedností. Poznávají kulturní akce z pasivní stránky, pouze pozorují, nebo ze stránky aktivní, kdy se průběhu akce účastní a jsou aktivními účastníky.

Kultura, tradice a zvyky se nejvíce promítají v oblasti sociálně-kulturní. V této oblasti u dětí rozvíjíme představu o společenských normách a pravidlech chování. Během předškolního vzdělávání jsou děti vedeny k poznávání místní kultury a umění. (Hanáková, 2016, s. 24)

4.2 Charakteristika MŠ Sloup a jejího ŠVP

V Mateřské škole Sloup byl v roce 2017 pedagogickými pracovníky vypracován školní vzdělávací program s názvem „Na jedné lodi s kamarády plujem, máme se rádi, hrajeme si a poklady světa objevujem“, podle kterého pracují.

Jedná se o novou atypickou budovu, jejíž provoz byl zahájen v roce 2002. Mateřská škola má maximální kapacitu 30 dětí, o které pečují tři zaměstnanci – ředitelka, učitelka, školnice. Budova sousedí s místní základní školou. Městys Sloup je známý svými Sloupsko-Šošůvskými jeskyněmi, které se staly jeho chloubou.

Vzdělávací obsah je dělen do devíti integrovaných bloků, které obsahují záměr, dílčí cíle, očekávané výstupy, kompetence a návrhy tematických částí. K udržování tradic jsou zaměřeny zejména tyto tematické části:

Nemáme dlouhou chvíli, vymýšlíme čertoviny

Privítáme Mikuláše ve školce

Vyčarujeme si vánoční atmosféru

- u všech těchto částí se učitelky zaměřují na poznávání doby adventu, udržování místních tradic

Rejdíme v maskách – přiblížení tradic masopustu

Popřejeme maminkám k svátku – tradiční oslava Dne matek

Ostatní tematické části jsou věnovány k poznávání přírody, kamarádů, okolí mateřské školy a Moravského krasu. (Pedagogičtí pracovníci MŠ Sloup, 2017)

4.3 Charakteristika MŠ Černá Hora a jejího ŠVP

Mateřská škola Černá Hora pracuje se školním vzdělávacím programem „S písničkou objevujeme svět“. Její filozofií je rozvoj osobnosti samostatného, zdravě sebevědomého a tvůrčího jedince. Systematikou činností docílit základům celoživotního vzdělávání. Vychází z RVP PV a je zaměřen na propojenost estetických činností se vzdělávacím obsahem. Vzdělávací obsah je dělen do integrovaných okruhů, které provázejí celý školní rok. Integrované okruhy jsou děleny na témata. Lidové tradice se prolínají zejména v těchto okruzích:

Podzimní čarování – seznámení s tradicí sv. Martina, Dušiček

Zimní tajemství – téma Vánoce, Vánoce přicházejí je zaměřeno na příchod Mikuláše, adventní tradice a jejich specifika. V tématu Haló, pane Karnevale se děti věnují tradičnímu maškarnímu karnevalu.

Zatukalo jaro – seznámení s tradicemi vynášení Moreny, Velikonoce, pálení čarodějnic, svátek matek

Jedná se o trojtřídní mateřskou školu, která vznikla v roce 2000 a místními bývá nazývána „zámeček“. Je umístěna nedaleko náměstí, ve středu obce. Škola je vystavěna do patra, kde je k dispozici i menší kulturní dál, který je hojně využíván k organizaci různých akcí. Nachází se zde školní zahrada nebo vydlážděné nádvoří. Školu navštěvuje 79 dětí

a pracuje zde 7 pedagogických pracovníků – ředitelka, učitelky a asistent pedagoga. Dále zaměstnává 3 provozní zaměstnance – kuchařka, pomocná kuchařka, školnice. Informace jsou rodičům i veřejnosti sdělovány na webových stránkách i nástěnkách. (Pedagogičtí pracovníci MŠ Černá Hora, 2014)

4.4 Charakteristika MŠ Petrovice a jejího ŠVP

Mateřská škola Petrovice zahájila svou činnost v září 2010. Jedná se o zcela novou jednopodlažní budovu s jednou věkově smíšenou třídou pro 25 dětí. Nachází se v klidné části Petrovic. V posledních letech je vybavována moderními pomůckami a hrami. Interiér je přizpůsoben dětem, je útulný s pohádkovými malbami na stěnách. Školní zahrada je vybavena certifikovanými herními prvky.

Tradice a tradiční akce jsou hojně organizovány během celého školního roku. Mateřská škola spolupracuje s partnery školy a společně organizují akce pro rodiče s dětmi i pro veřejnost. Škola úzce spolupracuje s obcí, účastní se obecních kulturních akcí, podílí se na jejich pořádání a dokonce zavedla tradiční akce pro veřejnost. Během deseti let fungování se škola stala součástí kulturního života obce.

Školní vzdělávací program nese název: „Vítr fouká, žene se, kam nás, děti, zaneše?“. Název je inspirován dominantou obce Petrovice, větrným mlýnem, tzv. „Větrákem“, jak jej místní nazývají. Naznačuje tak, že se děti během celého školního roku nechávají větríkem zanést k různým zajímavostem. ŠVP je rozdělen do pěti integrovaných bloků, které jsou dále děleny na doporučená témata, jejichž názvy jsou veršovány. Škola se zaměřuje na všestranný rozvoj osobnosti dítěte, respektuje individuální potřeby a možnosti dětí. Hlavním cílem je zaměřit se na poznávání nejbližšího okolí školy, vést děti k místním zvyklostem a tradicím obce. Důraz je kladen na vybudování pozitivního vztahu k místu, kde děti bydlí, k přírodě i ostatním lidem. Usiluje o vybudování oblíbeného, příjemného místa, které ctí rodinu a tradici.

Rozvoj úcty k tradicím se prolíná celým vzdělávacím obsahem. Je jim věnován celý integrovaný blok s názvem: „*Nakoukneme za zábavou, za tradicí či za oslavou*“. Nejvíce se však dotýká témat:

Tradice my dodržíme, jak je slavit dobře víme – dodržování tradic v obci, advent, Vánoce, Velikonoce, Vítání jara, Mateřinko-čarodějáles

Maminky dnes svátek slaví, přejeme jim hodně zdraví – oslava svátku matek, tradiční veřejné vystoupení dětí

Byla jedna pohádka, ťuká u školky na vrátka – tradiční Dětský maškarní karneval, Pochod pohádkovým lesem, dvě veřejné obecní akce pořádané obcí a mateřskou školou

Hurá jedem na výlet, krásy budeme prohlížet – poznávání Moravského krasu, tradiční jízda koněbusem okolím (Pedagogičtí pracovníci MŠ Petrovice, 2017)

4.5 Charakteristika MŠ Dolní Lhota a jejího ŠVP

Mateřská škola Dolní Lhota je odloučeným pracovištěm Základní školy a Mateřské školy Blansko, Salmova 17. Mateřská škola sídlí na okrajové části vesnice Dolní Lhota od roku 1979. Jedná se o dvoutrídní mateřskou školu s kapacitou 54 dětí ve věkově smíšených třídách. Interiér školy je přizpůsoben tak, aby odpovídal potřebám dětí s ohledem na jejich počet i věk. V exteriéru se nachází školní zahrada s herními prvky.

Pro rodiče dětí jsou organizovány odpolední výlety a akce, edukativně-stimulační skupiny. Škola je také zapojena do projektů „Sportuj s námi“, „Celé Česko čte dětem“, sběr papíru.

Mateřská škola je koncipována dle programu Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole. Školní vzdělávací program je nazván: „Po celý rok – do světa krok“. Filozofií školy je rozvoj samostatných a zdravě sebevědomých dětí prostřednictvím přirozené výchovy a respektu individuálních potřeb dětí. Škola respektuje význam rodiny, spolupracuje s ní. Učitelky pracují podle modelu přirozených lidských potřeb A. Maslowa. Zásady podpor zdraví má škola rozpracovány do dvanácti podmínek. Dvanáctá podmínka je zaměřena na *Začlenění mateřské školy do života obce*, v němž se zaměřuje na účast na pořádaných akcích, prezentaci na veřejnosti či navazování spolupráce s kulturními institucemi a občanskými sdruženími v obci.

Vzdělávací obsah je rozdělen na tematické celky a podtémata, která děti provázejí celý školní rok. Na tradice a kulturu se škola zaměřuje především v tematických částech:

Místo, kde žiji – prostředí MŠ a bydliště, obec Dolní Lhota a její vzhled, významné části, vytváření pozitivního vztahu k místu a prostředí, kde dítě žije

S čerty nejsou žerty – mikulášská nadílka, poznávání lidových tradic a zvyků

Vánoční cinkání – předvánoční atmosféra v MŠ, seznámení s lidovými zvyky a tradicemi, vánoční posezení s rodiči

Těšíme se na karneval – příprava na tradiční karneval, výroba masek, dodržování tradic

Maminky mají svátek – oslava svátku matek, společné posezení s rodiči

Týden dětské radosti – školní výlet, poznávání okolí, spolupráce s Policií, tradiční oslava Mezinárodního dne dětí (Pedagogičtí pracovníci MŠ Dolní Lhota, 2017)

II EMPIRICKÁ ČÁST

5 Metodologie výzkumu

5.1 Charakteristika výzkumného šetření

Tradice a zvyky jsou součástí života lidí. Od narození je člověk součástí společenství lidí, poznává a učí se udržovat místní tradice a zvyklosti. Velkou úlohu zde hraje prostředí, ve kterém dítě žije, jeho rodina a okolí.

Region Blanensko nemá mnoho publikací a záznamů k tradicím. Dříve byly místní tradice různorodé, ale mnoho se jich bohužel nedochovalo. Nejsou specifické díky krojům a místnímu folkloru. Lidé zde dodržují spíše všeobecně známé a uznávané tradice a zvyky. I přesto si uvědomujeme jejich význam. Zajímá nás, zda lidé v tomto regionu, který je na folklor chudý, si lidé uvědomují význam tradic a zda je chtějí předávat i dalším generacím.

Je důležité, aby je děti poznávaly a aktivně se podílely na udržování tradic. Domníváme se, že je vhodné, aby je poznávaly již od útlého dětství a to jak v rodinách, tak v mateřských školách. Proto jsme se rozhodli věnovat empirickou část diplomové práce právě tradicím, jejich udržováním v Blanenském regionu a místních mateřských školách.

5.2 Cíle výzkumného šetření a stanovení předpokladů

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjistit udržování místních tradic v rodinách a mateřských školách. Z hlavního cíle jsme si stanovili dílčí cíle:

- Vytvořit dotazník a realizovat dotazníkové šetření
- Vyhodnotit jednotlivé položky dotazníku a graficky je znázornit
- Porovnat výsledky MŠ Petrovice, MŠ Černá Hora, MŠ Sloup a MŠ Dolní Lhota
- Zjistit, zda jsou některé tradice postrádány
- Potvrzení/nepotvrzení předpokladů

Z výše uvedených cílů jsme stanovili následující předpoklady:

Předpoklad č. 1: Tradice jsou dodržovány v mateřských školách i v rodinách.

Předpoklad č. 2: Výsledky dotazníkového šetření se mezi jednotlivými mateřskými školami liší.

Předpoklad č. 3: Respondenti některé tradice postrádají.

5.3 Výzkumná metoda

Informace od rodičů (respondentů) dětí docházejících do vybraných mateřských škol jsme se rozhodli získat pomocí dotazníků, který je uveden v příloze č. 2. Dotazník je jednou z nejpoužívanějších metod sběru primárních dat kvantitativního výzkumu. Vyznačuje se anonymitou. (Linderová, 2016, s. 49)

Dotazník chápeme jako způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Otázky v dotazníku se mohou vztahovat k vnějším či vnitřním jevům. Dotazník je sestaven z předem připravených formulovaných otázek, na které respondent písemně odpovídá. Položky dotazníku mohou být otevřené (nestrukturované), uzavřené (strukturované). Musí být jasné a srozumitelné. Respondentovi může být předán osobně, prostřednictvím další osoby nebo poštou. Výhodou dotazníku je rychlé shromáždění dat od většího množství lidí. (Chráska, 2007, s. 163)

Náš dotazník obsahuje úvod, kde je stručně představen výzkumník, název práce a žádost respondentům o jeho vyplnění. Dále sestaven z osmi otázek. Je postrukturovaný, proto jej mohou respondenti doplnit svými názory, vlastními slovy popsat. Respondenti si ve většině případů vybírají ze čtyř daných odpovědí.

5.4 Výzkumný vzorek

Respondenty výzkumného šetření byli rodiče dětí navštěvujících vybrané mateřské školy. Bylo rozdáno 120 dotazníků. Do každé mateřské školy 30 dotazníků, jelikož třídy ve vybraných mateřských školách mají počet dětí mezi 24 – 28 dětmi. Po odevzdání všech dotazníků jsme zjistili, že rodiče odevzdali celkem 61 dotazníků. V MŠ Černá Hora 29

dotazníků, v MŠ Sloup 14 dotazníků, v MŠ Petrovice 12 dotazníků a v MŠ Dolní Lhota 6 dotazníků. Sběr dotazníků probíhal v měsících květnu a červnu. Výzkumu se účastnilo celkem 61 anonymních respondentů. Výzkum v mateřských školách probíhal se svolením ředitele a pedagogů.

5.5 Předvýzkum

Před vlastním výzkumem probíhal předvýzkum. Záměrem bylo zjistit, zda jsme zvolili správnou výzkumnou metodu, jak budou respondenti reagovat na naše otázky a zda na ně chtějí odpovídat.

Předvýzkum probíhal v Mateřské škole Petrovice a byl realizován v měsíci březnu 2019. Před jeho zahájením byly respondentům poskytnuty potřebné informace o účelu vyplnění dotazníku, o sběrném místě a o anonymitě respondentů. Bylo rozdáno 25 dotazníků s 12 položkami, z toho bylo anonymně vyplněno 17. Domníváme se, že respondenti budou v hlavním výzkumu ochotni dotazníky vyplnit.

Po vyhodnocení všech položek dotazníku jsme zjistili, že se některé otázky a jejich odpovědi svým obsahem podobají. Svým zaměřením položky dotazníku respondentům vyhovovaly, téměř všechny položky byly řádně zodpovězeny. Téma bylo pro respondenty zajímavé a měli zájem se předvýzkumu účastnit.

5.6 Vlastní výzkum

V průběhu května a června 2019 probíhal vlastní výzkum v MŠ Sloup, v MŠ Petrovice, v MŠ Dolní Lhota a v MŠ Černá Hora. Každé mateřské škole bylo poskytnuto 30 dotazníků, které byly předány respondentům. Dotazníky byly předány osobně nebo prostřednictvím učitelek daných škol. Respondentům byl vysvětlen účel dotazníku, informace o anonymitě dotazníku a ukázka sběrného místa vyplněných dotazníků. Na vyplnění dotazníku měli respondenti dostatečný čas, mohli si jej odnést, vyplnit a teprve poté odevzdat na sběrné místo. Respondenti byli upozorněni, kdy bude sběr dotazníků ukončen.

Díky předvýzkumu jsme získali potřebné informace k úpravě dotazníku. Rozhodli jsme se zredukovat počet položek z 12 na 8. Byly vyřazeny obdobné položky a dotazník získal konečnou podobu, která byla respondentům předána.

6 Vyhodnocení dotazníků

Následující podkapitola je věnována vyhodnocení jednotlivých položek dotazníku. Výsledky jsou zpracovány v tabulkách a sloupcových grafech. Každý graf je doplněn stručným komentářem.

Druhá podkapitola shrnuje výsledky analýzy jednotlivých položek dotazníků a ověření předpokladů.

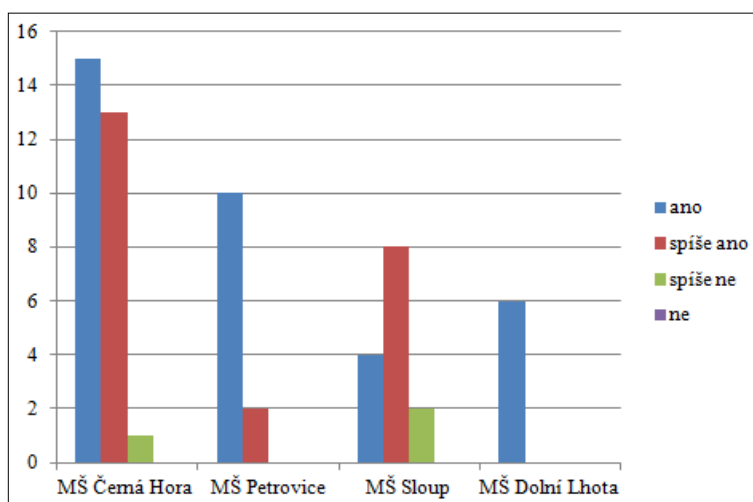
6.1 Analýza položek

Rozhodli jsme se dotazníky zpracovat pomocí tabulek a sloupcových grafů, které jsou barevně členěny podle mateřských škol.

Položka č. 1 – důležitost udržování tradic

	MŠ Černá Hora	MŠ Petrovice	MŠ Sloup	MŠ Dolní Lhota
ano	15	10	4	6
spíše ano	13	2	8	0
spíše ne	1	0	2	0
ne	0	0	0	0

tabulka č. 1

graf č. 1

Z grafu č. 1 vyplývá, že je pro respondenty udržování tradic a zvyků důležité. Žádný z respondentů neodpověděl – ne. Pouze 3 respondenti odpověděli, že pro ně udržování tradic - spíše není důležité.

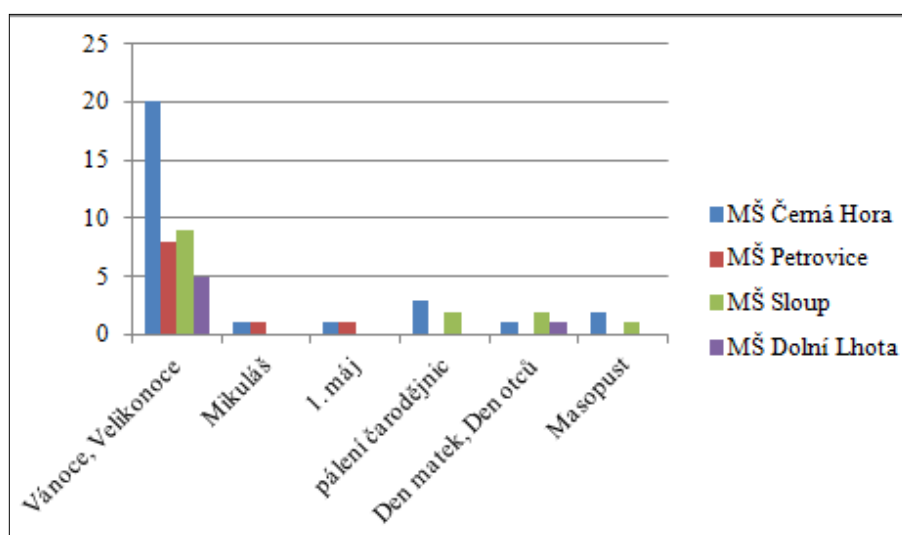
22 respondentů nevyužilo možnost doplnit svou odpověď. 1 respondent svou negativní odpověď slovně doplnil „nepřijde mi to důležité“. Nejčastějšími odpovědi respondentů:

- Je to čas prožitý s nejbližšími (14 respondentů)
- Udržovat tradice je důležité (13 respondentů)
- Nechci, aby tradice nezanikly (3 respondenti)
- Je to kulturní dědictví (9 respondentů)

Položka č. 2 – udržování tradic s dětmi doma

	MŠ Černá Hora	MŠ Petrovice	MŠ Sloup	MŠ Dolní Lhota
Vánoce, Velikonoce	20	8	9	5
Mikuláš	1	1	0	0
1. máj	1	1	0	0
pálení čarodějnic	3	0	2	0
Den matek, Den otců	1	0	2	1
Masopust	2	0	1	0

tabulka č. 2

graf č. 2

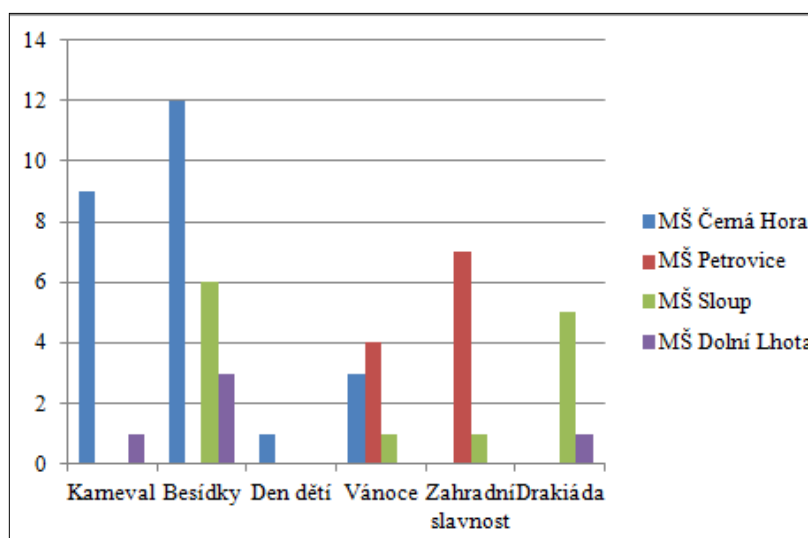
Po vyhodnocení otázky č. 2 jsme zjistili, že na tuto otázku 5 respondentů neodpovědělo. Ostatní respondenti odpověděli kladně, udržují tedy tradice s dětmi doma. Nejvíce

udržovanými tradicemi jsou jednoznačně dle grafického znázornění Vánoce a Velikonoce. Ve všech vybraných mateřských školách se staly Vánoce a Velikonoce nejvíce udržovanými tradicemi. Výrazně méně udržují tradice jako pálení čarodějnic, oslavy Dne otců, Dne matek.

Položka č. 3 – oblíbenost tradičních akcí/tradic v MŠ

	MŠ Černá Hora	MŠ Petrovice	MŠ Sloup	MŠ Dolní Lhota
Karneval	9	0	0	1
Besídky	12	0	6	3
Den dětí	1	0	0	0
Vánoce	3	4	1	0
Zahradní slavnost	0	7	1	0
Drakiáda	0	0	5	1

tabulka č. 3

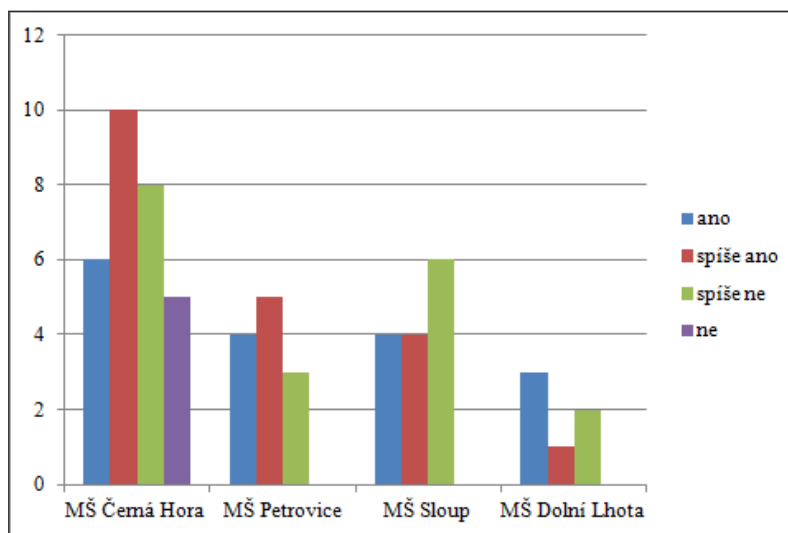
graf č. 3

Z výše uvedeného grafu vidíme, že mezi nejoblíbenější tradice v MŠ Černá Hora patří besídky, hned na druhém místě se umístil karneval. V MŠ Petrovice je nejoblíbenější tradiční akcí zahradní slavnost, kde jsou každoročně slavnostně pasováni předškoláci. Besídky a drakiáda jsou nejoblíbenější tradice v MŠ Sloup. Besídky patří k oblíbeným i v MŠ Dolní Lhota. Na tuto otázku odpovědělo 54 respondentů, pouze 7 otázku nezodpovědělo.

Položka č. 4 – doplnění více tradic/tradičních akcí do MŠ

	MŠ Černá Hora	MŠ Petrovice	MŠ Sloup	MŠ Dolní Lhota
ano	6	4	4	3
spíše ano	10	5	4	1
spíše ne	8	3	6	2
ne	5	0	0	0

tabulka č. 4

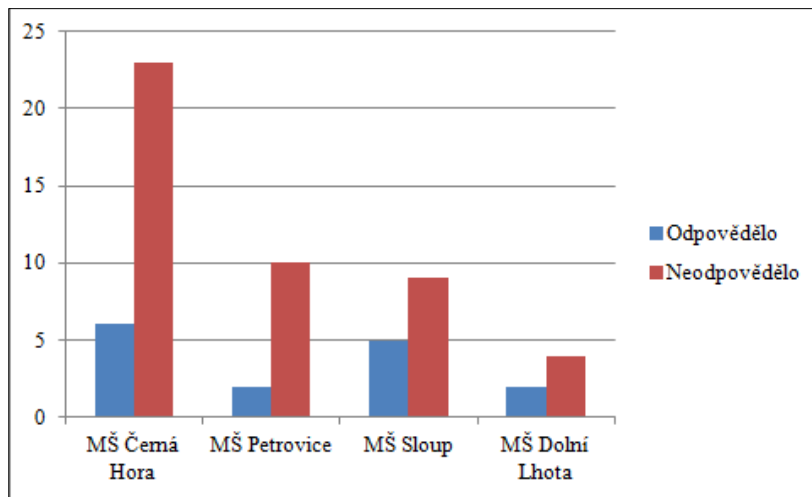
graf č. 4

Z grafu č. 4 vyplývá, že by rodiče ve všech vybraných mateřských školách přivítali více tradičních akcí/tradic pro rodiče s dětmi v rámci mateřské školy. Které akce postrádají a měli by o ně zájem, napoví vyhodnocení otázky č. 5.

Položka č. 5 – tradice, které by rodiče chtěli zavést v mateřských školách

	MŠ Černá Hora	MŠ Petrovice	MŠ Sloup	MŠ Dolní Lhota
Odpovědělo	6	2	5	2
Neodpovědělo	23	10	9	4

tabulka č. 5

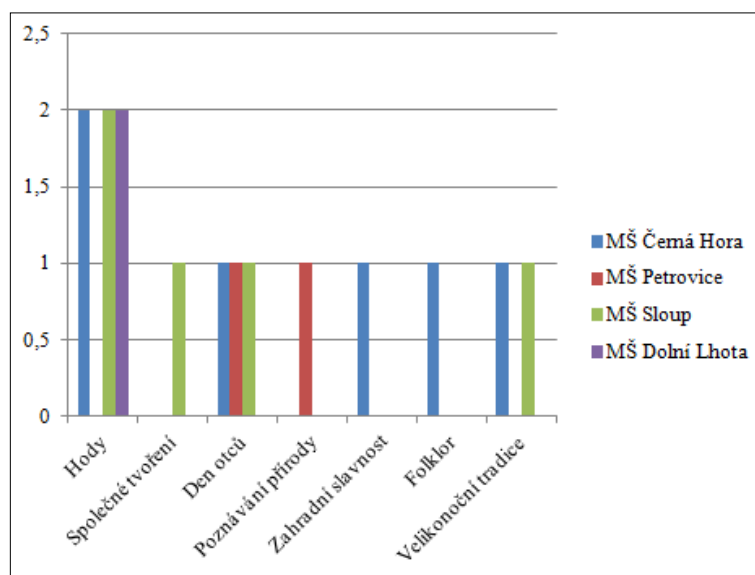

graf č. 5

Při vyhodnocování jsme zjistili, že na otázku č. 5 odpovědělo pouze 15 respondentů, i přesto, že na předcházející otázku odpověděli, že by ocenili doplnění tradičních akcí/tradic MŠ. Z výše uvedeného grafu však vyplývá, že většina respondentů nevyjádřila konkrétní názor, o jaké tradice by se mělo jednat.

	MŠ Černá Hora	MŠ Petrovice	MŠ Sloup	MŠ Dolní Lhota
Hody	2	0	2	2
Společné tvoření	0	0	1	0
Den otců	1	1	1	0
Poznávání přírody	0	1	0	0
Zahradní slavnost	1	0	0	0
Folklor	1	0	0	0
Velikonoční tradice	1	0	1	0

tabulka č. 6

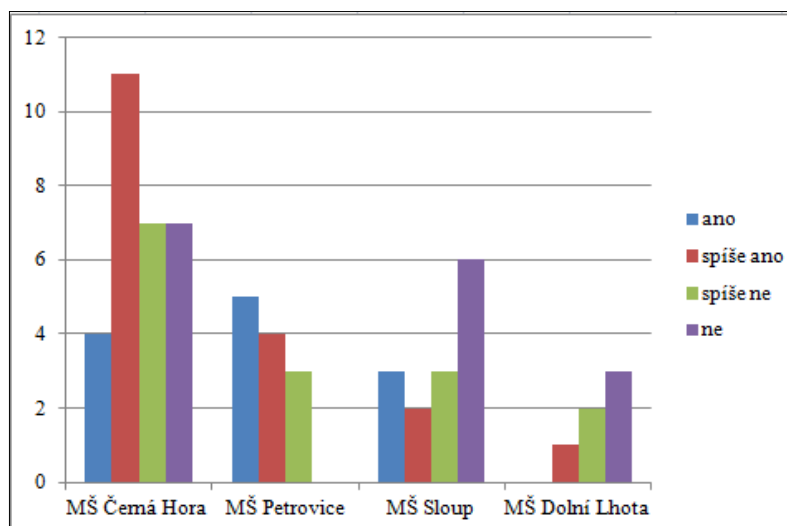
graf č. 6

I přes malou zpětnou vazbu ze strany respondentů jsme se rozhodli vytvořit graf, který znázorňuje, které akce v dané mateřské škole by rodiče uvítali. V MŠ Černá Hora projeví zájem o tradice zaměřené na hody. V MŠ Petrovice jsme získali pouze dvě odpovědi respondentů, a to zavedení akce poznávání přírody a oslavy Dne otců. Tradice zaměřené na hody by uvítali i v MŠ Dolní Lhota a v MŠ Sloup.

Položka č. 6 – účast rodičů na tradičních akcích MŠ

	MŠ Černá Hora	MŠ Petrovice	MŠ Sloup	MŠ Dolní Lhota
Ano	4	5	3	0
spíše ano	11	4	2	1
spíše ne	7	3	3	2
Ne	7	0	6	3

tabulka č. 7

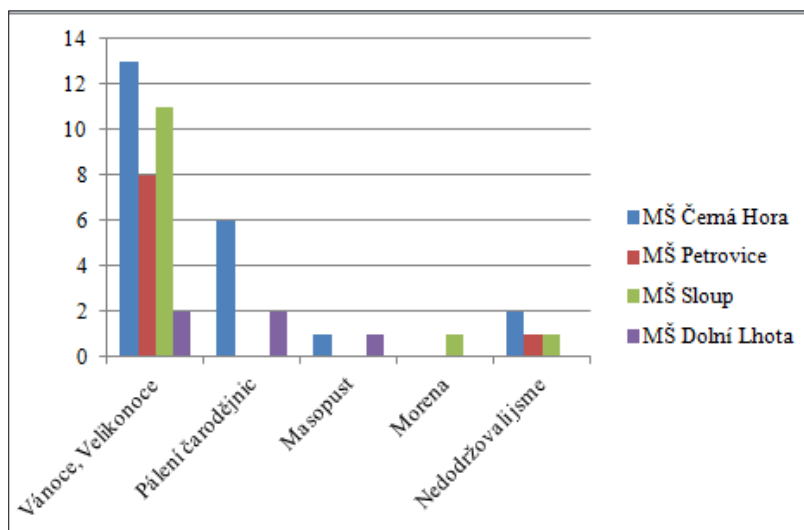
graf č. 7

Na otázku č. 6 respondenti odpověděli ve většině případů kladně. Z toho vyplývá, že se akcí MŠ účastní. Více kladných odpovědí získaly MŠ Černá Hora a MŠ Petrovice. U MŠ Sloup a MŠ Dolní Lhota se respondenti vyjádřili většinou záporně.

Položka č. 7 – udržování některých tradic v mládí

	MŠ Černá Hora	MŠ Petrovice	MŠ Sloup	MŠ Dolní Lhota
Vánoce, Velikonoce	13	8	11	2
Pálení čarodějnic	6	0	0	2
Masopust	1	0	0	1
Morena	0	0	1	0
Nedodržovali jsme	2	1	1	0

tabulka č. 8

graf č. 8

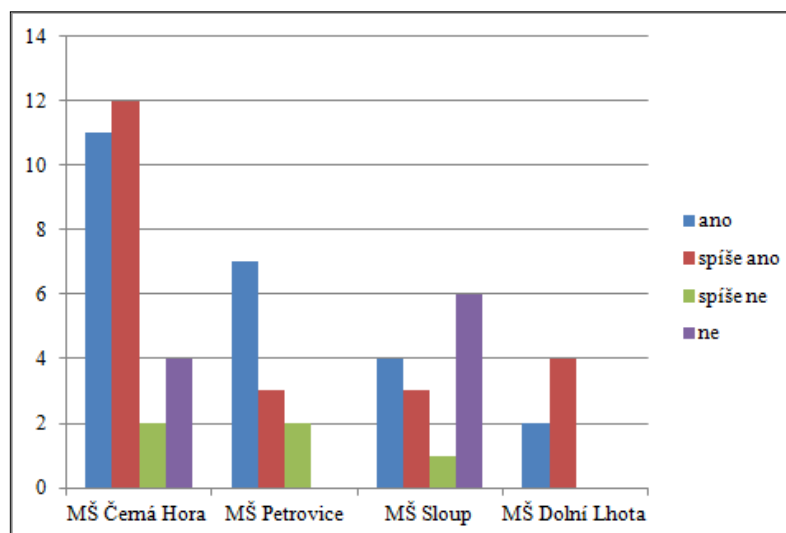
Na otázku č. 7 neodpovědělo 12 respondentů. Díky grafickému znázornění můžeme vidět, že respondenti v mládí nejvíce dodržovali tradice Vánoc a Velikonoc. Záporně odpověděli jen čtyři respondenti. Respondenti z MŠ Černá Hora hojně dodržovali i pálení čarodějnic. Na otázku „Udržovali jste některé tradice v mládí? Které?“ respondenti nejvíce uváděli následující tradice:

- Vánoce, Velikonoce (34 respondentů)
- Pálení čarodějnic (8 respondentů)
- Masopust (2 respondenti)
- Morena (1 respondent)

Položka č. 8 – obnovení tradic z mládí, aby je poznaly i děti

	MŠ Černá Hora	MŠ Petrovice	MŠ Sloup	MŠ Dolní Lhota
ano	11	7	4	2
spíše ano	12	3	3	4
spíše ne	2	2	1	0
ne	4	0	6	0

tabulka č. 9

graf č. 9

Z výše uvedeného je zřejmé, že se respondenti domnívají, že by se tradice měly obnovit, aby je poznaly i děti. Pouze respondenti z MŠ Sloup jsou toho názoru, že není třeba tradice obnovovat. 27 respondentů využilo možnost doplnit svoji odpověď. Zde jsou nejčastější odpovědi:

- aby děti měly tradice v paměti
- tradice jsou kulturním dědictvím
- tradice jsou v životě důležité
- díky tradicím se setkává širší rodina

6.2 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření a předpokladů

Při sestavování dotazníků jsme si kladli za cíl zjistit informace týkající se dodržování místních tradic. Hlavním cílem bylo zjistit udržování místních tradic v rodinách a v mateřských školách. Dílčím cílem bylo zjistit, zda považují rodiče udržování tradic za důležité a které tradice postrádají.

Díky vyhodnocení první položky dotazníku jsme se dozvěděli, že udržování tradic považují rodiče za důležité. Respondenti považují tradice za čas prožitý s nejbližšími, tradice jsou pro ně důležité. Přesto se mezi respondenty našlo malé procento těch, kteří odpověděli, že pro ně spíše není důležité udržování tradic. Respondenti z MŠ Dolní Lhota odpověděli všichni kladně. Je tedy zřejmé, že si lidé uvědomují důležitost tradic jako našeho kulturního dědictví.

Nejčastějšími tradicemi, které lidé doma udržují, jsou Vánoce a Velikonoce. Můžeme tedy předpokládat, že je děti ze svých rodin znají a v mateřských školách si o těchto tradicích rozšiřují svoje vědomosti, dovednosti a postoje. Mohou je porovnávat na základě vlastní zkušenosti z rodin. Některé rodiny vyhledávají i pálení čarodějnic, masopust a Den matek. V MŠ Černá Hora spíše očekávají udržování karnevalů a největší zájem, stejně jako v MŠ Dolní Lhota, mají o účast na besídkách svých dětí. Mateřské školy je pořádají k různým příležitostem – k Vánocům, ke Dni matek, k vítání jara, mikulášské besídce a další. V Mateřské škole Petrovice mají v oblibě hlavně Zahradní slavnost, během které se všichni slavnostně loučí s odcházejícími předškoláky. V MŠ Sloup je oblíbená tradiční akce pro rodiče s dětmi – Drakiáda. I přesto, že jsou pořádány akce/tradice v mateřských školách hojně navštěvovány a jeví o ně zájem, nejvíce postrádají tradiční hody. Ve zmiňovaných obcích jsou pořádány poutě v jarním a letním období. Tradiční hody bychom v našem regionu hledali marně. V minulosti respondenti opět nejvíce udržovali křesťanské svátky – Vánoce a Velikonoce. Oproti současnosti více navštěvovali i Pálení čarodějnic a masopust.

Předpoklad č. 1: Tradice jsou dodržovány v mateřských školách i v rodinách.

Před zahájením výzkumu jsme si stanovili tento předpoklad a ověřili jsme si ho díky vyhodnocení druhé a třetí položky dotazníku. Zjistili jsme, že se ve většině rodin a ve všech vybraných mateřských školách tradice udržují. Mezi nejčastější patří Vánoce a Velikonoce. Snad proto, že jsou nejčastější. Jsou součástí každodenního života. Lidé se o nich dozvídají z médií a obchodů. Předpoklad č. 1 se **potvrdil**.

Předpoklad č. 2: Výsledky dotazníkového šetření se mezi jednotlivými mateřskými školami liší.

Očekávali jsme, že po vyhodnocení zjistíme, že se výsledky mezi jednotlivými školami výrazně liší. I přesto, že se lišil počet navrácených dotazníků, můžeme podotknout, že jsme se potýkali s kladným hodnocením jednotlivých položek. Respondentům nejsou tradice lhostejné, udržují je a předávají je ve svých rodinách. Tento předpoklad se **nepotvrdil**.

Předpoklad č. 3: Respondenti některé tradice postrádají.

Zda respondenti postrádají nebo nepostrádají některé tradice v mateřské škole, jsme se dozvěděli z páté a šesté položky dotazníku. Vyplývá z ní, že by respondenti přivítali více tradičních akcí/tradic pro rodiče s dětmi v mateřských školách. O jaké tradice by se mělo jednat, mnoho respondentů neodpovědělo. Ze získaných odpovědí je zřejmé, že největší zájem by měli o tradiční hody. Daný předpoklad se **potvrdil**.

6.3 Diskuze a navržená doporučení

Výzkum byl zaměřen na zjištění udržování tradic v rodinách i ve vybraných mateřských školách regionu Blanensko. Dílčími cíli bylo zjistit, zda některé tradice postrádají. Abychom těchto cílů dosáhli, zvolili jsme metodu kvantitativního výzkumu – dotazník. Dotazník se jevil jako nejlepší výzkumná metoda, a to z důvodu většího počtu respondentů.

Dotazník byl sestaven nejdříve z dvanácti položek. Po vyhodnocení předvýzkumu jsme však zjistili, že se obsah některých položek podobá a od respondentů získáváme obdobné odpovědi. Proto jsme se rozhodli počet položek dotazníku zredukovat na osm. Poté byl zahájen výzkum a sběr dat ve vybraných mateřských školách. Po uskutečnění předvýzkumu jsme čekali větší spoluúčast na dotazníkovém šetření i ve vlastním výzkumu. Bohužel ne všichni respondenti byli ochotni jednotlivé položky dotazníku zodpovědět. Po sběru vyplněných dotazníků jsme zahájili jejich vyhodnocení. Pro větší přehlednost jsme zvolili tabulky a sloupcové grafy. Díky tomu můžeme názorně vidět, jak respondenti odpovídali v jednotlivých mateřských školách a jejich odpovědi můžeme porovnávat.

Díky uskutečnění tohoto výzkumného šetření jsme získali odpověď na námi stanovené tři předpoklady. Předpokládali jsme, že výsledky dotazníkového šetření se budou mezi jednotlivými mateřskými školami lišit. Na základě vyhodnocení jsme však došli k závěru, že tento předpoklad se nepotvrdil. Další dva stanovené předpoklady se potvrdily.

Výzkumné šetření bylo přínosem. Získali jsme informace, se kterými můžeme dále pracovat v praktické části diplomové práce.

7 Cíle výzkumného šetření a stanovení předpokladů

Abychom zjistili, co nejvíce informací o využití regionálních tradic v mateřské škole, rozhodli jsme se realizovat i výzkumné šetření prostřednictvím rozhovorů s učitelkami vybraných mateřských škol. Učitelky se podílí na tvorbě Školního vzdělávacího programu školy a vytváří třídní vzdělávací program. Mohou tedy zvyky a tradice záměrně zařazovat do vzdělávací nabídky.

Hlavním cílem tohoto výzkumného šetření bylo zjistit dodržování místních tradic u učitelek mateřských škol. Z tohoto cíle jsme si stanovili dílčí cíle:

- Vytvořit polostrukturovaný rozhovor
- Realizovat rozhovor s učitelkami mateřských škol
- Přepsat vedené rozhovory
- Vyhodnotit rozhovory
- Zjistit, zda mají učitelky kladný vztah k tradicím a dodržují je
- Potvrzení / nepotvrzení předpokladů

Z výše uvedených cílů jsme stanovili následující předpoklady:

Předpoklad č. 1: Učitelky mají zájem o kulturní dění v obci, kde působí.

Předpoklad č. 2: Učitelky tradice dodržují ve svých rodinách i mateřských školách.

Předpoklad č. 3: Je důležité vést děti k udržování tradic již od mateřské školy.

7.1 Výzkumná metoda

Druhou výzkumnou metodou našeho výzkumu byl rozhovor. V rozhovoru zjišťujeme pomocí otázek a odpovědí určitý jev, problém (Skalková, 1999, s. 174). Jedná se o shromažďování dat pomocí verbální komunikace výzkumného pracovníka a respondenta (Chráska, 2007, s. 182). Pro sběr informací jsme zvolili polostrukturovaný rozhovor, který je přiložen v části přílohy. Pro respondenty jsme si připravili dvanáct otázek a u některých požadujeme i vysvětlení.

Při sestavování rozhovoru (viz příloha č. 3) jsme se rozhodli použít dvanáct

otevřených otázek, na které bude respondent postupně odpovídat. V první části zjišťujeme, zda respondent pochází z regionu Blanensko a jak dlouho pracuje v mateřské škole. Díky těmto otázkám zjistíme, jakou má zkušenost s dodržováním tradic v mateřské škole, zda pochází z našeho regionu a jsou mu tedy místní tradice známé. Další část je soustředěna na mateřskou školu, ve které respondent pracuje a na dodržování místních tradic v rámci výchovně – vzdělávací práce. Během rozhovoru také zazněly otázky, které tradice jsou pro respondenta oblíbené či neoblíbené a z jakého důvodu.

Domníváme se, že polostrukturovaný rozhovor je vhodně zvolenou formou rozhovoru k tomuto tématu. Respondent dostává dostatečný prostor se vyjádřit k dané otázce.

7.2 Výzkumný vzorek

Rozhovor byl sestaven pro výzkumnou skupinu pedagogů mateřských škol. Jednalo se o dvě učitelky a jednu ředitelku z regionu Blanensko, které pracují v mateřských školách. Na tyto respondenty jsme se zaměřili, protože v našem výzkumu zkoumáme dodržování tradic v mateřských školách.

Po předchozí domluvě s respondenty rozhovory probíhaly buď v mateřských školách, nebo v soukromém prostředí. V obou možnostech bylo zajištěno klidné a příjemné místo, kde jsme si mohli volně popovídat a následně zodpovídat otázky v daném pořadí připraveného rozhovoru.

7.3 Předvýzkum

Před tím nežli jsme zahájili výzkum, rozhodli jsme se nejdříve provést výzkum. Jeho cílem bylo zjistit, zda je rozhovor dostatečně připraven a hlavně s jakou časovou dotací máme počítat.

Předvýzkum se uskutečnil s paní učitelkou z MŠ Dolní Lhota. Telefonicky byla domluvena schůzka v soukromém prostředí. Nejprve byl respondentovi představen výzkumník, téma diplomové práce a jeho cíle. Poté byl uskutečněn zmiňovaný rozhovor. Respondent zodpověděl všech dvanáct otázek. Celková doba tohoto setkání byla přibližně 35 minut. Dále jsme zjistili, že jsou otázky pro respondenta srozumitelné, odpovídá na ně bez problému a vyhovuje i svým rozsahem. Proto jsme se rozhodli přejít k vlastnímu výzkumu.

7.4 Vlastní výzkum

Rozhovory byly vedeny jednotlivě, s každým respondentem zvlášť v jiném termínu. Všechny rozhovory byly realizovány v květnu a červnu 2019. Všichni respondenti souhlasili s realizací rozhovoru a zveřejněním některých údajů.

Před samotným zahájením rozhovoru došlo k představení výzkumníka s respondentem, objasnění cíle dnešního rozhovoru. Poté jsme přešli k dotazování se respondenta. Otázky rozhovoru byly pokládány v přesném pořadí a výzkumník si zapisoval odpovědi respondenta. V případě potřeby jsme použili doplňující otázek, abychom lépe pochopili návaznost a význam informací.

7.5 Jednotlivé rozhovory

V následující podkapitole jsme se věnovali přepisu jednotlivých rozhovorů.

Rozhovor č. 1 – paní ředitelka z MŠ Sloup

1. Pocházíte z regionu Blanensko?

Ano.

2. Jak dlouho pracujete v místní mateřské škole?

V mateřské škole pracuji 32 let.

3. Poznala jste díky svému působení v MŠ i místní obecní tradice?

Ano.

4. Účastníte se s mateřskou školou kulturního dění v obci?

Ano.

5. Které tradice dodržujete se svou rodinou?

Nejintenzivněji Vánoce.

6. Které tradice dodržujete v mateřské škole?

Dodržujeme Mikuláše, Vánoce, masopust, vítání jara, Velikonoce.

7. Které tradici přikládáte největší význam a proč?

Vánocům, protože převládá sváteční pohoda, pospolitost rodiny a radost.

8. Které tradice nemáte v oblibě a proč?

Nemám ráda Velikonoce. Nelíbí se mi již od mládí.

9. Domníváte se, že je důležité děti vést k udržování tradic již od mateřské školy?

Ano, jednoznačně.

10. Které tradice v našem regionu postrádáte?

Žádné.

11. Které tradiční akce v mateřské škole navštěvují rodiče dětí nejvíce?

Největší účast je asi na Mikuláši a na vánoční besídce.

12. Potýkáte se s kladnou odezvou na udržování tradic v MŠ ze strany rodičů i veřejnosti?

Ano, často.

Rozhovor č. 2 – paní učitelka z MŠ Dolní Lhota

1. Pocházíte z regionu Blanensko?

Ano.

2. Jak dlouho pracujete v místní mateřské škole?

V mateřské škole pracuji 6 let.

3. Poznala jste díky svému působení v MŠ i místní obecní tradice?

Ano, s dětmi z mateřské školy se některých tradic v obci účastníme.

4. Účastníte se s mateřskou školou kulturního dění v obci?

Ano.

5. Které tradice dodržujete se svou rodinou?

Se svou rodinou dodržuji Velikonoce, Vánoce, pálení čarodějnic, karneval, advent.

6. Které tradice dodržujete v mateřské škole?

S dětmi dodržujeme tyto tradice: Vánoce, Velikonoce, vítání sv. Martina, karneval, pálení čarodějnic, svátek matek, vánoční besídka a rozloučení s předškoláky.

7. Které tradici přikládáte největší význam a proč?

Pro mě jsou to Vánoce, protože se jedná o velký křesťanský svátek.

8. Které tradice nemáte v oblibě a proč?

Nemám ráda Velikonoce, protože jsou během nic hoši „mrskají“ děvčata.

9. Domníváte se, že je důležité děti vést k udržování tradic již od mateřské školy?

Ano.

10. Které tradice v našem regionu postrádáte?

Žádné. Podle mého názoru jsou naše tradice dostačující.

11. Které tradiční akce v mateřské škole navštěvují rodiče dětí nejvíce?

Nejvíce navštěvované je rozloučení s předškoláky – zahradní slavnost nebo vánoční besídka.

12. Potýkáte se s kladnou odezvou na udržování tradic v MŠ ze strany rodičů i veřejnosti?

Ano, rodiče i prarodiče jsou rádi, když pořádáme akce pro rodiče a příbuzné.

Rozhovor č. 3 – paní učitelka z MŠ Černá Hora

1. Pocházíte z regionu Blanensko?

Ano.

2. Jak dlouho pracujete v místní mateřské škole?

V mateřské škole pracuji 2,5 roku.

3. Poznala jste díky svému působení v MŠ i místní obecní tradice?

Ano.

4. Účastníte se s mateřskou školou kulturního dění v obci?

Ano.

5. Které tradice dodržujete se svou rodinou?

Dodržujeme vánoční tradice jako zdobení stromečku, štědrovečerní večeře, pouštění lodiček, rozkrajování jablka. Dále také velikonoční tradice jako zdobení kraslic nebo čekání na koledníky. Nezapomínáme také na pálení čarodějnic, pouštění draků na podzim, oslavy narozenin a svátků, pouť.

6. Které tradice dodržujete v mateřské škole?

V mateřské škole dodržujeme velikonoční tradice – setí osení, zdobení vajíček, vánoční tradice – zdobení vánočního stromečku, adventní kalendář, příchod Ježíška, roubování dárečků. Dále také zimní vystoupení s tvořením pro rodiče, jarní vystoupení k příležitosti svátku maminek. Každoročně slavíme Den dětí, pouštění draků, oslavy narozenin, návštěva základní školy, zimní vystoupení pro veřejnost u vánočního stromečku na náměstí, karneval, pasování předškoláků na školáky.

7. Které tradici přikládáte největší význam a proč?

Vánočním svátkům, protože jsou to chvíle setkávání, porozumění a sounáležitosti.

8. Které tradice nemáte v oblibě a proč?

Vadí mi Halloween a Valentýn, protože jsou to americké svátky. V naší mateřské škole je naštěstí s dětmi nerozebíráme, ale bohužel si myslím, že to v budoucnosti bude nevyhnutelné.

9. Domníváte se, že je důležité děti vést k udržování tradic již od mateřské školy?

Určitě ano, tradice pojí nás všechny.

10. Které tradice v našem regionu postrádáte?

Tradiční hody s kroji.

11. Které tradiční akce v mateřské škole navštěvují rodiče dětí nejvíce?

Nejvíce rodiče navštěvují vystoupení dětí, které si pro ně v zimě a na jaře připraví.

12. Potýkáte se s kladnou odezvou na udržování tradic v MŠ ze strany rodičů i veřejnosti?

Ve většině případů ano. Ale je škoda, že většina tradic se odehrává dopoledne a nejsou rodičům přístupná. To mrzí i samotné rodiče. To bychom měli jako tým školky více promyslet.

8 Vyhodnocení rozhovorů

Tato kapitola je věnována rozboru rozhovorů se třemi respondenty, kteří pracují v mateřských školách.

8.1 Analýza rozhovorů

1. otázka: Pocházíte z regionu Blanensko?

Všichni respondenti pochází z regionu Blanensko.

2. otázka: Jak dlouho pracujete v místní mateřské škole?

V mateřské škole pracují všichni respondenti, avšak s odlišnou délkou praxe. Nejkratší praxi 2,5 roku má respondent číslo jedna a nejdelší praxi 32 let má praxi respondent číslo tři. Respondent číslo dva má praxi 6 let.

3. otázka: Poznala jste díky svému působení v MŠ i místní obecní tradice?

Díky kladným odpovědím je zřejmé, že všichni dotazovaní respondenti poznali místní tradice.

4. otázka: Účastníte se s mateřskou školou kulturního dění v obci?

Všichni respondenti shodně odpověděli, že se s mateřskou školou účastní kulturního dění v obci.

5. otázka: Které tradice dodržujete se svou rodinou?

Na tuto otázku odpověděl respondent číslo jedna, že se svou rodinou dodržuje vánoční tradice, velikonoční tradice, pálení čarodějnic, pouštění draků na podzim, společně také oslavují narozeniny a svátky. Respondent číslo dva ještě doplnil, že se svou rodinou se každoročně účastní karnevalu a také dodržují čtyřtýdenní období příprav na Vánoce – advent. U posledního respondenta číslo tři se jedná o dodržování vánočních svátků.

6. otázka: Které tradice dodržujete v mateřské škole?

Ve všech třech mateřských školách dodržují tradice. Všechny dodržují vánoční a velikonoční tradice. Mimo tyto svátky mají mateřské školy i jiné tradice, které během školního roku dodržují. V mateřské škole u respondenta číslo jedna se věnují i tradičním

vystupováním dětí v zimním a jarním období, pouštěním draků, oslavám Dne dětí nebo například pasování předškoláků na školáky. V mateřské škole respondenta číslo dvě mimo jiné dodržují karneval a vítání sv. Martina. Respondent číslo tři v mateřské škole navíc slaví příchod jara a masopust.

7. otázka: Které tradici přikládáte největší význam a proč?

Tato otázka měla u respondentů jasnou a rychlou odpověď – Vánoce. U respondenta číslo jedna jsou Vánoce chvíle plné setkávání, porozumění a sounáležitosti. Vánoce jako velký křesťanský svátek označuje respondent číslo dvě. Sváteční pohodu, pospolitost rodiny a radost během Vánoc pociťuje respondent číslo tři.

8. otázka: Které tradice nemáte v oblibě a proč?

Zde respondent číslo jedna vysvětlil, že mu vadí tradice jako Halloween a Valentýn, protože jsou to americké svátky. Ostatní odpověděli, že nemají v oblibě Velikonoce.

9. otázka: Domníváte se, že je důležité děti vést k udržování tradic již od mateřské školy?

Na tuto otázku respondenti shodně odpověděli, že je důležité vést děti k udržování tradic již od mateřské školy. Respondent číslo jedna také dodal, že tradice pojí nás všechny.

10. otázka: Které tradice v našem regionu postrádáte?

Na tuto otázku dva respondenti odpověděli, že žádné tradice v našem regionu nepostrádají. Respondent číslo jedna odpověděl, že postrádá tradiční hody s kroji.

11. otázka: Které tradiční akce v mateřské škole navštěvují rodiče dětí nejvíce?

Respondenti se shodli, že rodiče nejvíce navštěvují akce, kde děti veřejně vystupují – mikulášská, vánoční, zimní a jarní besídka. Dále také uvedl respondent číslo dvě, že rodiče rádi navštěvují Zahradní slavnost, kde se slavnostně loučí s předškoláky.

12. otázka: Potýkáte se s kladnou odezvou na udržování tradic v MŠ ze strany rodičů i veřejnosti?

Z odpovědí respondentů vyplývá, že se potýkají s kladnou odezvou ze strany rodičů a veřejnosti na udržování tradice v MŠ. Respondent číslo jedna také zmiňuje, že je škoda,

že se většina tradic u nich v MŠ odehrává v dopoledních hodinách a rodičům jsou tedy nepřístupné.

8.2 Shrnutí výsledků výzkumného šetření a předpokladů

Všichni respondenti pocházejí z regionu Blanensko. Díky tomu předpokládáme, že znají místní tradice již od dětství. Navíc působí v mateřských školách zmiňovaného regionu, a tak se s tradicemi setkali i díky svému zaměstnání.

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjistit, zda učitelky udržují místní tradice. Tradice udržují respondenti s mateřskou školou, i se svou rodinou. Nejvíce vyhledávané tradiční akce jsou podle jejich názoru spojené s Vánocemi, ale také s veřejným vystupováním dětí k příležitosti oslavy Dne matek nebo příchodu zimy a jara. Vybrané mateřské školy se účastní místních obecních tradic a kulturního dění. V rámci vzdělávací nabídky dodržují mateřské školy tradice spojené s Vánocemi, Velikonocemi. Dále se věnují masopustu nebo slavnostnímu rozloučení s předškoláky. Každá mateřská škola má svoje tradice/tradiční akce, které během školního roku dodržuje. Díky rozhovorům jsme zjistili, že se ze strany rodičů a veřejnosti mateřské školy potýkají s kladnou odezvou na udržování tradic v mateřské škole.

Během rozhovorů jsme také zjistili, které tradice se ve všech mateřských školách udržují. Rozhodli jsme se tyto tradice výtvarně zpracovat do pracovních listů. Díky těmto informacím vzniknul soubor pracovních listů, který může posloužit mateřským školám k doplnění jejich vzdělávací nabídky i k inspiraci, jak v mateřské škole vést děti ke kladnému vztahu k místním tradicím a k jejich udržování.

Pro toto výzkumné šetření jsme si stanovili tři předpoklady. Na základě získaných informací jsme **potvrdili předpoklad č. 1**. Zjistili jsme, že všichni dotazovaní respondenti mají zájem o dění v obci, kde pracují a účastní se s mateřskou školou místního kulturního dění. Děti jsou tedy vedeny k udržování tradic ze strany mateřské školy. I **předpoklad č. 2** se **potvrdil**. Respondenti dodržují tradice jak v mateřských školách, tak v rodinách. Nejčastěji se jedná o vánoční a velikonoční svátky. Jako **3. předpoklad** jsme si stanovili, že je důležité vést děti k udržování tradic již od mateřské školy. Z odpovědí všech respondentů je zřejmé, že s tímto předpokladem souhlasí. I poslední předpoklad se **potvrdil**.

8.3 Diskuze a navržená doporučení

V tomto výzkumném šetření jsme se soustředili na učitelky vybraných mateřských škol. Před vlastním výzkumem jsme uskutečnili předvýzkum s jedním respondentem, abychom si ověřili, zda jsou otázky rozhovoru srozumitelné, zda má rozhovor vhodný rozsah a s jakou časovou dotací musíme počítat. Poté byl s respondenty realizován rozhovor, který obsahoval dvanáct otázek. Během rozhovorů jsme přidávali podle potřeby i doplňující otázky. Rozhovor byl proveden se třemi respondenty.

Hlavním cílem bylo zjistit, zda respondenti dodržují regionální tradice ve svých rodinách i mateřských školách. Námi stanovené tři předpoklady se potvrdily. Získané informace nám doplnily předchozí výzkumné šetření dotazníkem. Díky tomu bylo pro nás jednoznačné, které tradice se v místních mateřských školách udržují, a na základě toho jsme si byli jisti, které pracovní listy budou pro Soubor pracovních listů nejhodnější, aby je mohly využívat mateřské školy, ale i zájemci ze strany rodičů.

III PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část je zpracována na základě získaných informací z empirické části této diplomové práce.

9 SOUBOR PRACOVNÍCH LISTŮ PRO MATEŘSKÉ ŠKOLY

Po vyhodnocení empirické části jsme získali informace, které nás vedli ke zpracování Souboru pracovních listů pro mateřské školy (viz Soubor příloh č. 1). Tento soubor byl vytvořen pro potřeby mateřských škol i pro rodiče předškolních dětí. Cílem bylo ztvárnit nejoblíbenější a zároveň nejobvyklejší tradice, které jsou v Blanenském regionu udržovány.

Soubor obsahuje 10 pracovních listů, které jsou autorkou výtvarně ztvárněny, aby byly pro děti předškolního věku poutavé. Úvodní strana je ztvárněna barevně a následující pracovní listy jsou černobíle, aby děti měly možnost je podle své fantazie nebo podle zadání barevně zpracovat. Klademe si za cíl u dětí posílit kladný vztah k místním tradicím. Díky pracovním listům děti získají poznatky o místních tradicích a mohou lépe pochopit jejich význam. Vypracovaný Soubor pracovních listů byl poskytnut mateřským školám, které spolupracovaly při zpracovávání výzkumu této diplomové práce. Ostatním mateřským školám, rodičům a širší veřejnosti budou poskytnuty na internetu.

ZÁVĚR

Diplomová práce s názvem „Využití regionálních tradic v mateřské škole (region Blanensko) je věnována regionálním tradicím. Zaměřuje se na udržování místních tradic nejen v rodinách, ale hlavně v mateřských školách.

Mateřské školy si samostatně vytváří svoje školní vzdělávací programy, zaměření těchto programů je plně v kompetenci ředitele školy a pedagogických pracovníků školy. Pro zpracování výzkumu jsme si vybrali čtyři mateřské školy Blanenského regionu. Po hlubším prostudování jejich ŠVP jsme zjistili, že se všechny školy během školního roku alespoň částečně zaměřují na udržování místních tradic. Plní tak provázanost ŠVP s RVP PV, ve kterém je mimo jiné uvedeno, že u dítěte učitel podporuje seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, že vytváří povědomí o širším kulturním prostředí nebo rozvíjí základní kulturně společenské postoje, návyky a dovednosti dítěte. (RVP PV, Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2018, s. 24)

Hlavním cílem této práce bylo zjistit dodržování tradic v regionu Blanensko a udržování místních tradic v mateřských školách. Díky výzkumu jsme zjistili, že se tradice udržují jak v mateřských školách, tak v rodinách. Rodiče předávají svým dětem tradice, které znají ze svého mládí a snaží se, aby nezanikly. Většina respondentů vidí v tradicích velkých význam a aktivně přispívá k tomu, aby se nadále udržovaly. Nesmíme opomenout, že tradice jsou udržovány i díky aktivitě učitelek, které je do své vzdělávací nabídky záměrně implementují.

Empirická část byla rozdělena na dvě části, které nám pomohly k získání důležitých informací, na dotazník a rozhovor. Tyto dvě části nám daly odpověď na hlavní i dílčí cíle, které jsme si stanovili. Námi stanovené předpoklady byly ve většině případů potvrzeny, což jsme očekávali. Mimo to jsme se dozvěděli podrobnější informace k tradicím, a to nás vedlo ke zpracování i praktické části.

Na základě zjištěných informací byla zpracována praktická část – Soubor pracovních listů pro mateřské školy, který poslouží učitelkám jako pomůcka i jako námět k další činnosti. Jelikož je Blanenský region nemá žádné specifické tradice, lze tyto pracovní listy využít v mateřských školách v celé republice. Mohou jej využít i rodiče a široká veřejnost, která stejně jako my, dbá na udržování tradic a předávání tradic dalším generacím.

Zpracováním této diplomové práce jsme se snažili poukázat na význam tradic a kultury. Je třeba tradice udržovat a předávat je našim dětem, aby nezanikly. Je důležité, aby

se na tomto podíleli nejen rodiče a příbuzní, ale i mateřské školy, kde děti tráví velkou část běžného dne.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

- ABSOLON, Karel. *Moravský kras 2*. Praha, 1970
- BALÁK, Ivan. *Blansko brána Moravského krasu*. Blansko: Městská knihovna, 1998.
- Blanensko '45 - '68. Blansko: Okresní národní výbor v Blansku, 1968.
- *Blanensko: sborník archivních a vlastivědných studií*. Blansko: Okresní národní výbor v Blansku, 1964.
- BRODESSER, Slavomír. *Staletími podél řeky Svitavy*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2005. ISBN 80-7028-217-7
- BROUČEK, Stanislav a Richard JEŘÁBEK, ed. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky v Praze a Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně v nakl. Mladá fronta, 2007. ISBN 978-80-204-1450-2.
- BRTNÍK, Miloslav. *Jaký kraj, tak se stroj: obrazová encyklopedie horáckých a podhoráckých krajů*. V Jihlavě: Muzeum Vysočiny, 2007. ISBN 978-80-86382-06-7.
- ČECH, Josef. *Dějiny města Blanska*. Brno: Jos. Čech, lékárník v Blansku, 1905.
- ČERNÝ, Ervín a Dáša ZOUHAROVÁ. *Drahanskou vrchovinou: příroda, historie, současnost*. Podolí: OS Barvínek, 1998.
- ČERNÝ, Ervín a Dáša ZOUHAROVÁ. *Drahanskou vrchovinou: příroda, historie, současnost*. Podolí: OS Barvínek, 1998.
- HLAVÁČEK, Bohumil. *Sloupsko: příroda, lidé, hospodářství, historie : učebnice pro základní školy*. Sloup: Obecní úřad, 1999
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1369-4.
- KLIMEŠ, Jan, Miloslav KUBĚNA a Josef MIKULÁŠEK. *Sloup v Moravském krasu*. Sloup: Obecní úřad, 2001
- KOUDELKA, Milan a Zdeněk HASONĚ. *Hrady okresu Blansko*. Boskovice: Muzeum Boskovicka, 1997

- KOUDELKA, Milan, Jiří KUČERA, Martina HEJČOVÁ a Petra SKOTÁKOVÁ. *Blansko: brána Moravského krasu® : obrazy ze života města mladého devět století*. Blansko: Město Blansko, 2016. ISBN 978-80-270-1159-9
- KUBICA, Rostislav, Místní program obnovy vesnice místních částí Blanska, 2002
- KUPCOVÁ, Zuzana, Hana NÁDVORNÍKOVÁ, Veronika RŮŽIČKOVÁ, Eva SVOBODOVÁ a Alena VONDRUŠKOVÁ. *Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe, [2016]. ISBN 978-80-7496-292-9
- LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *České tradice v proměnách času: kroje - zvyky - umění*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2017. ISBN 978-80-7422-500-0
- LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky: výroční obyčeje z Čech a Moravy*. Praha: Lidové noviny, 2004. ISBN 80-7106-525-0
- LEŠČÁK, Milan a Oldřich SIROVÁTKA. *Folklór a folkloristika: o ľudovej slovesnosti*. Bratislava: Smena, 1982
- *Lidové umění a dnešek: sborník příspěvků ze 3. strážnického symposia*. Brno: Blok, 1977. Lidová kultura a současnost
- NEČASOVÁ, Eva. *Muzeum Blansko – zámek Blansko: Blansko museum – Blansko castle*. Blansko: Muzeum Blansko, 2009. ISBN 978-80-86951-08-9
- *OTTŮV SLOVNÍK NAUČNÝ: ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*. V Praze: J. Otto, 1888
- PANOŠ, Vladimír. *Blanensko*. Praha: Vydavatelství obchodu, 1967
- PILNÁČEK, Josef. *Paměti města Blanska a okolních hradů*. Blansko, 2011
- PILNÁČEK, Josef. *Paměti městyse Černé Hory*. Černá Hora: vl. n., 1926
- RENDEK, Jan, Vladimír BRYCH, *České hrady a zámky*, Ottovo nakladatelství, 2005
- SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: ISV, 1999. Pedagogika (ISV). ISBN 80-85866-33-1.
- SKUTIL, Jan. *Okresní archiv v Blansku: průvodce po archívních fondech*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba, 1977
- ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. *Léto a podzim*. Ilustrovala Jitka TLÁSKALOVÁ. Olomouc: Rubico, 2006. ISBN 80-7346-066-1
- ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. *Vánoce: původ, zvyky, koledy, hry a náměty*. Vyd. 3. Olomouc: Rubico, 2008. ISBN 978-80-7346-090-7
- ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. *Velikonoce: původ, zvyky, hry, pohádky, návody a náměty*. Vyd. 2. Olomouc: Rubico, 2004. ISBN 80-7346-044-0

- ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. *Zima*. Ilustroval Jitka TLÁSKALOVÁ. Olomouc: Rubico, 2005. ISBN 80-7346-059-9
- ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.
- VEČERKOVÁ, Eva. *Obyčeje a slavnosti v české lidové kultuře*. V Praze: Vyšehrad, 2015. Kulturní historie. ISBN 978-80-7429-627-7

Ostatní zdroje

- Propagační materiály obce Petrovice u Blanska
- Hanáková Lenka. Bakalářská práce: Regionální tradice uplatněné v MŠ (obec Petrovice u Blanska),
- Zouharová, Vlasta: Pohled do historie obce Petrovice u Blanska
- Nečas, Zdeněk. Obecní kronika Obce
- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: MŠMT ČR, 2004, 48 s.
- Školní vzdělávací program MŠ Petrovice, 2017
- Školní vzdělávací program MŠ Dolní Lhota, 2017
- Školní vzdělávací program MŠ Černá Hora, 2014
- Školní vzdělávací program MŠ Sloup, 2017
- LINDEROVÁ, Ivica, Petr SCHOLZ a Michal MUNDUCH. *Úvod do metodiky výzkumu*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2016. ISBN 978-80-88064-23-7
- *Regionální tradice uplatněné v MŠ*. Olomouc, 2016. Bakalářská. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

NPV – Národní program vzdělávání

RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

ŠVP – Školní vzdělávací program

MŠ - Mateřská škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1: Mapa znázorňující Blanensko

Obr. č. 2: Zámek Rájec nad Svitavou

Obr. č. 3: Sloupsko-Šošůvské jeskyně

Obr. č. 4: Kroj Boskovického horáčka

Obr. č. 5: Znak obce Petrovice

Obr. č. 6: Černoorský znak

Obr. č. 7: Dolní Lhota

Obr. č. 8: Znak Městyse Sloup

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Soubor pracovních listů

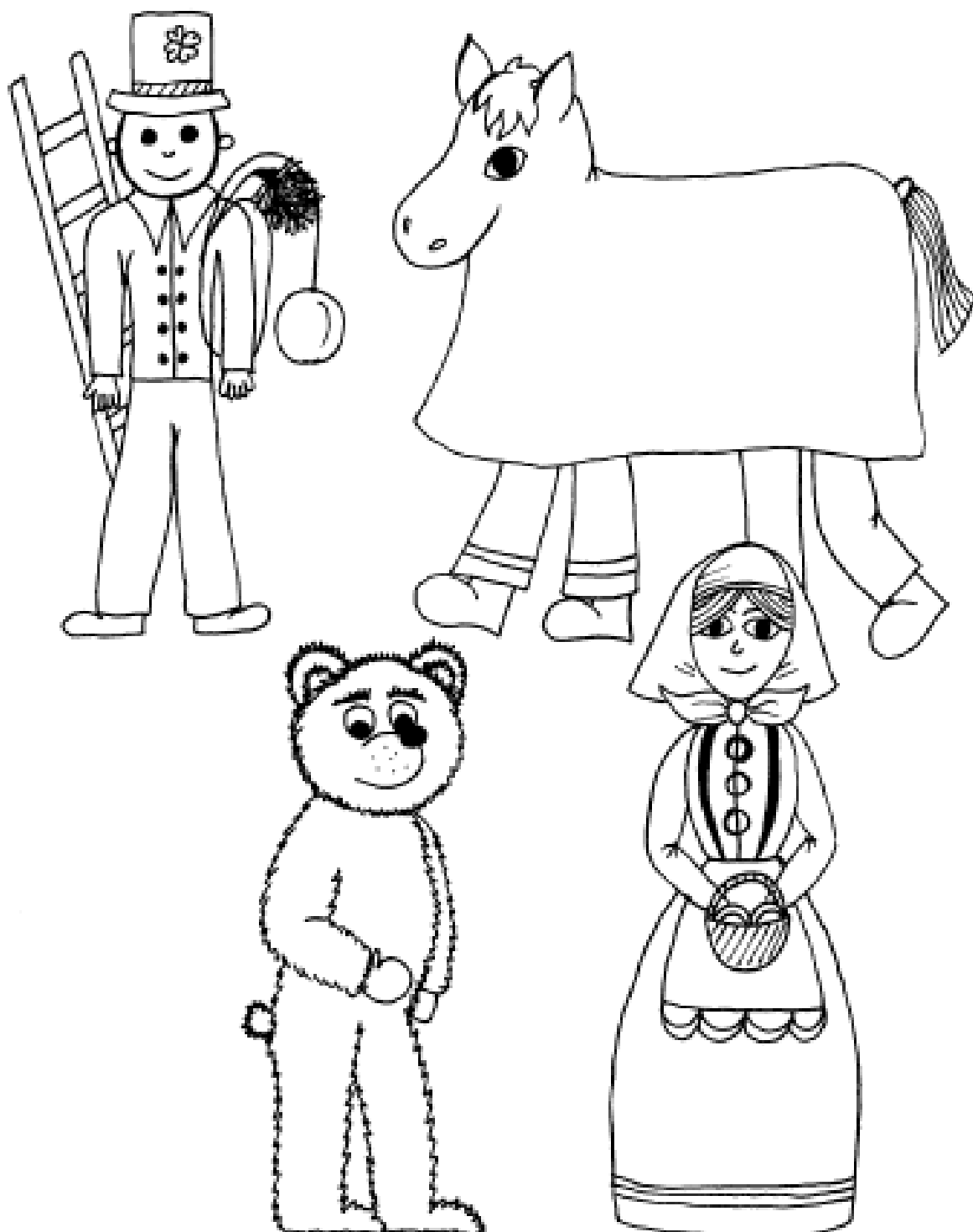
Příloha č. 2 - Dotazník

Příloha č. 3 - Rozhovor

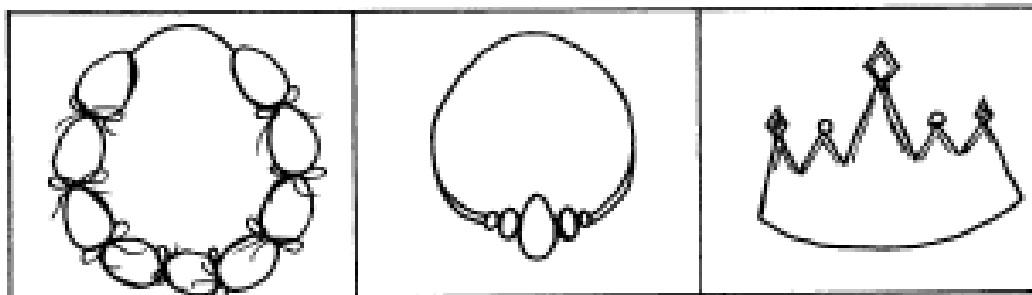
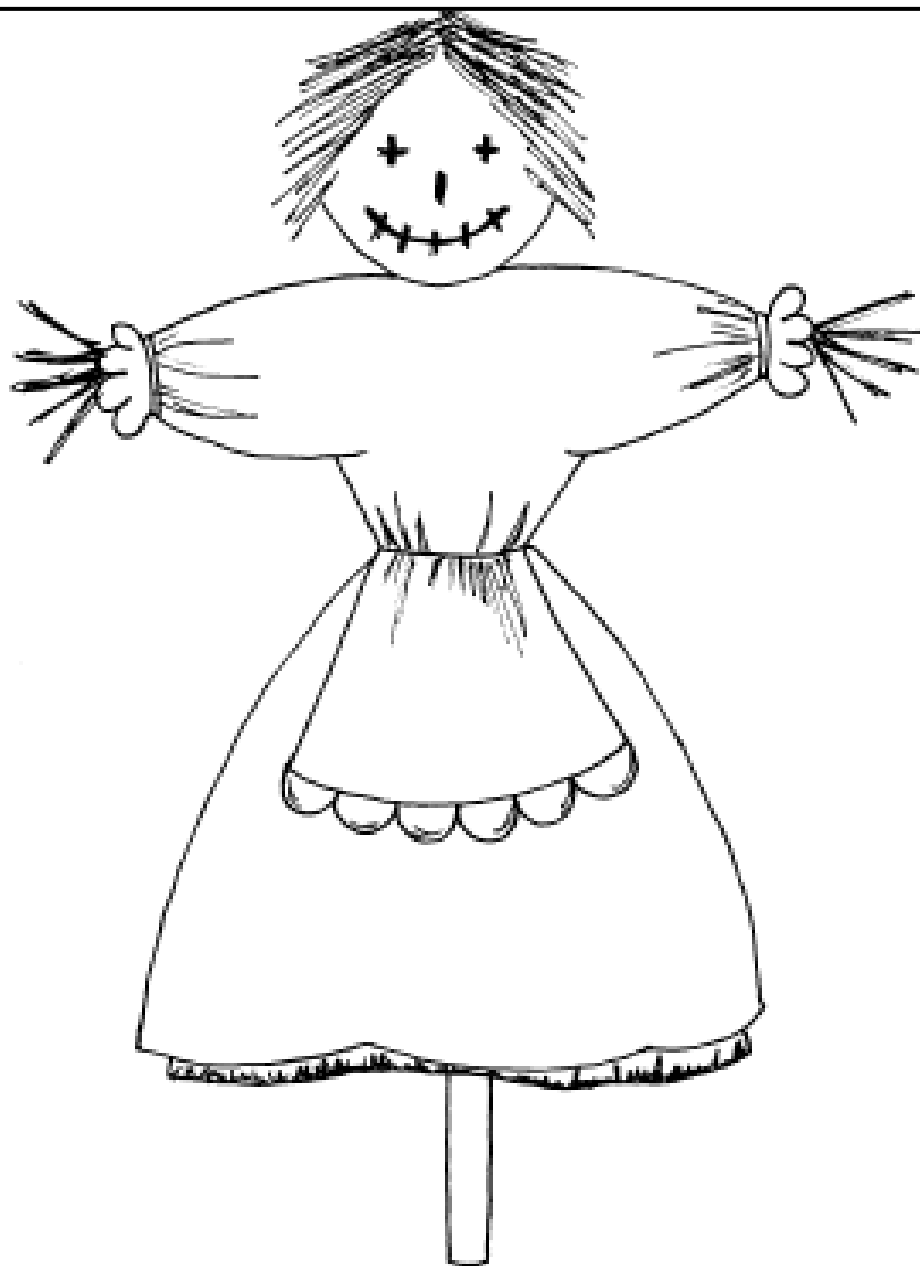
Příloha č. 1 – Soubor pracovních listů pro mateřské školy

1. O kterou tradici se jedná?
2. Zakroužkuj červenou barvou tu postavu, která chodí v masopustním průvodu jako první.
3. Vykresli všechny postavy.

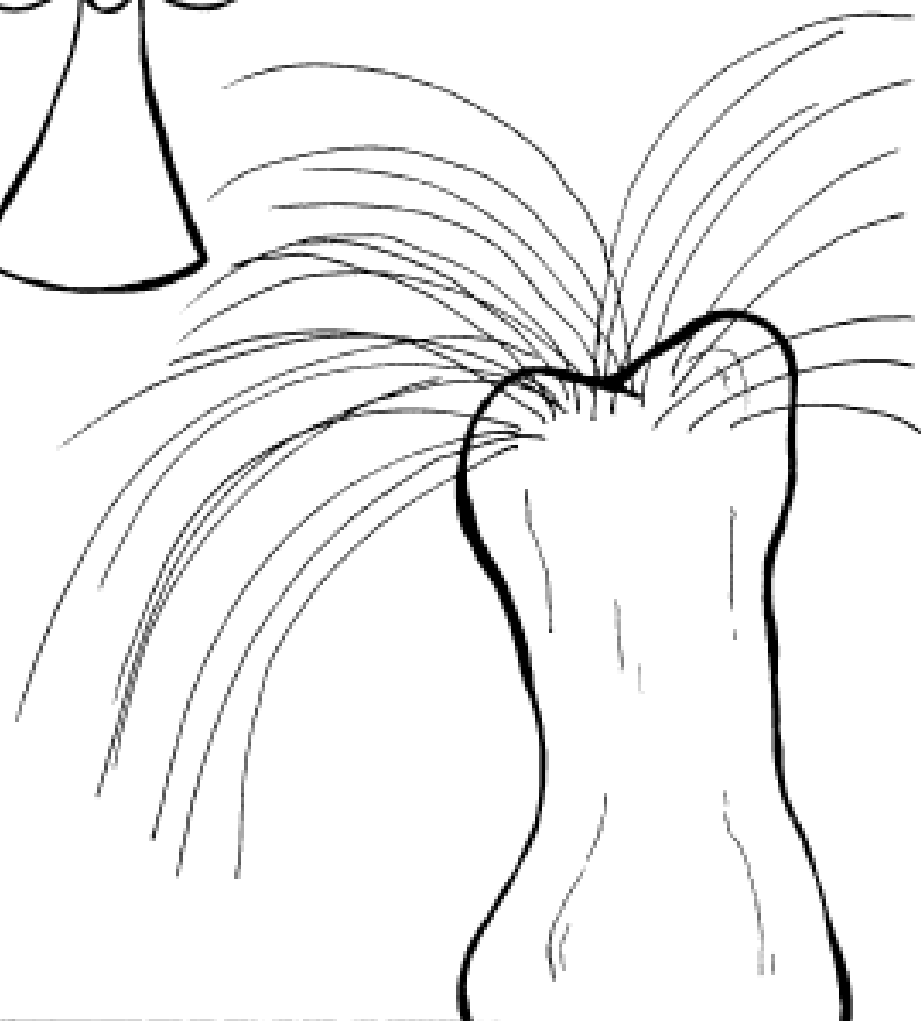
1. Poznáš tuto postavu? Jak se jmenuje?
2. Co se s ní dělá?
3. Vyber, kterou z ozdob na sobě tato postava má, vystříhni a dolep. Poté obrázek vykresli

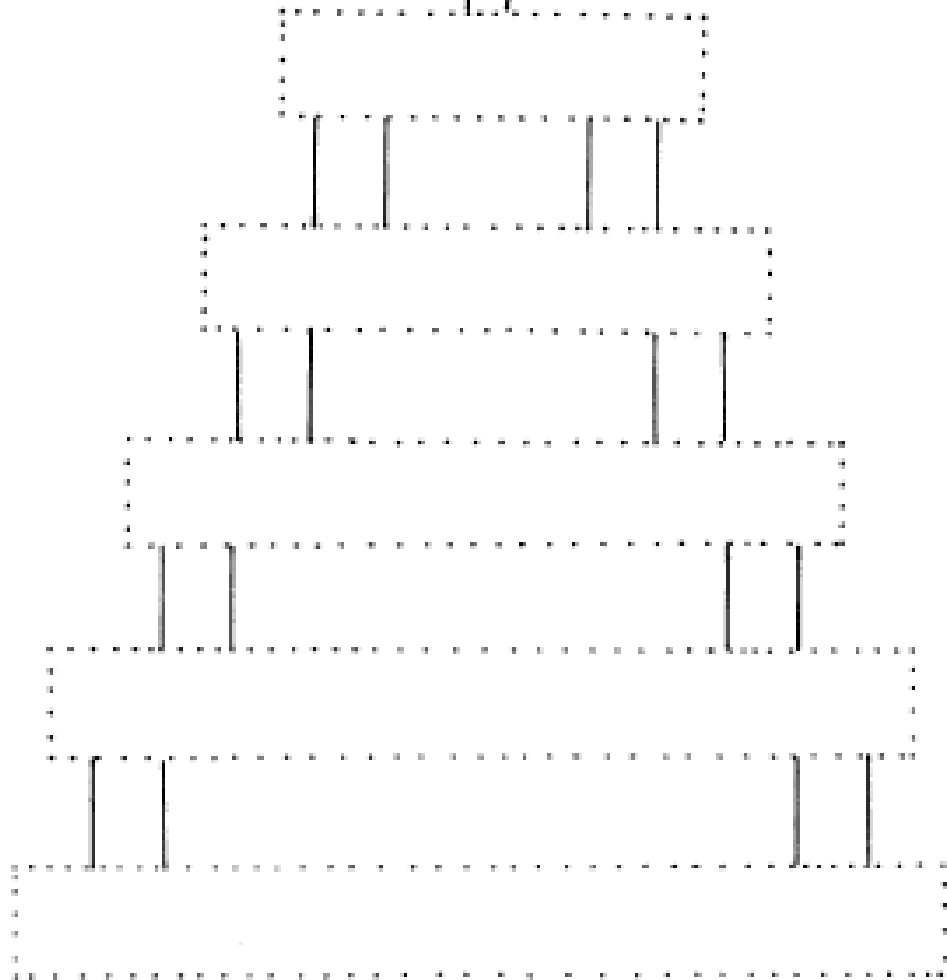
1. Poznáš, o které dva svátky se jedná?
2. Obrázky, které patří k Vánocům, zakroužkuj červeně.
3. Obrázky, které patří k Velikonocím, zakroužkuj zeleně.
4. Všechny obrázky vykresli.

1. Který strom se o Velikonocích využívá k pletení pomlázky?
2. Víš, jak se jmenuje?
3. Všechny obrázky vykresli a ten správný zakroužkuj zelenou barvou.

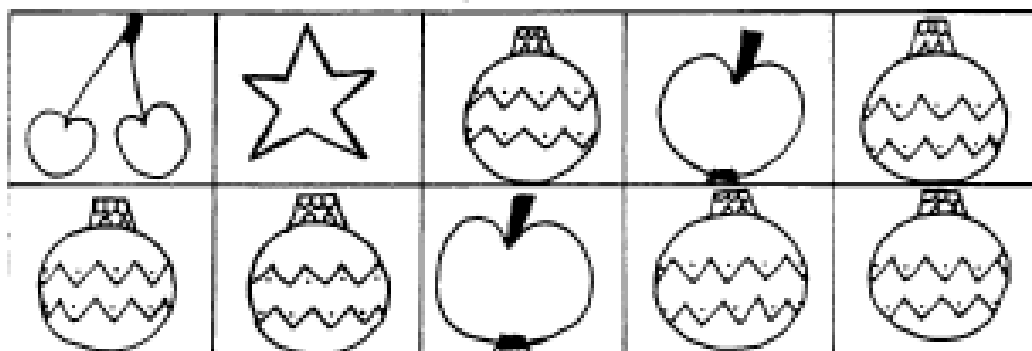
1. O kterou tradici se jedná?
2. Kdy se slaví?
3. Dokresli trámky z hranice pomocí spojování teček.
4. Obrázek vykresli.

1. Vykresli pouze ty obrázky, které patří k velikonočním svátkům.

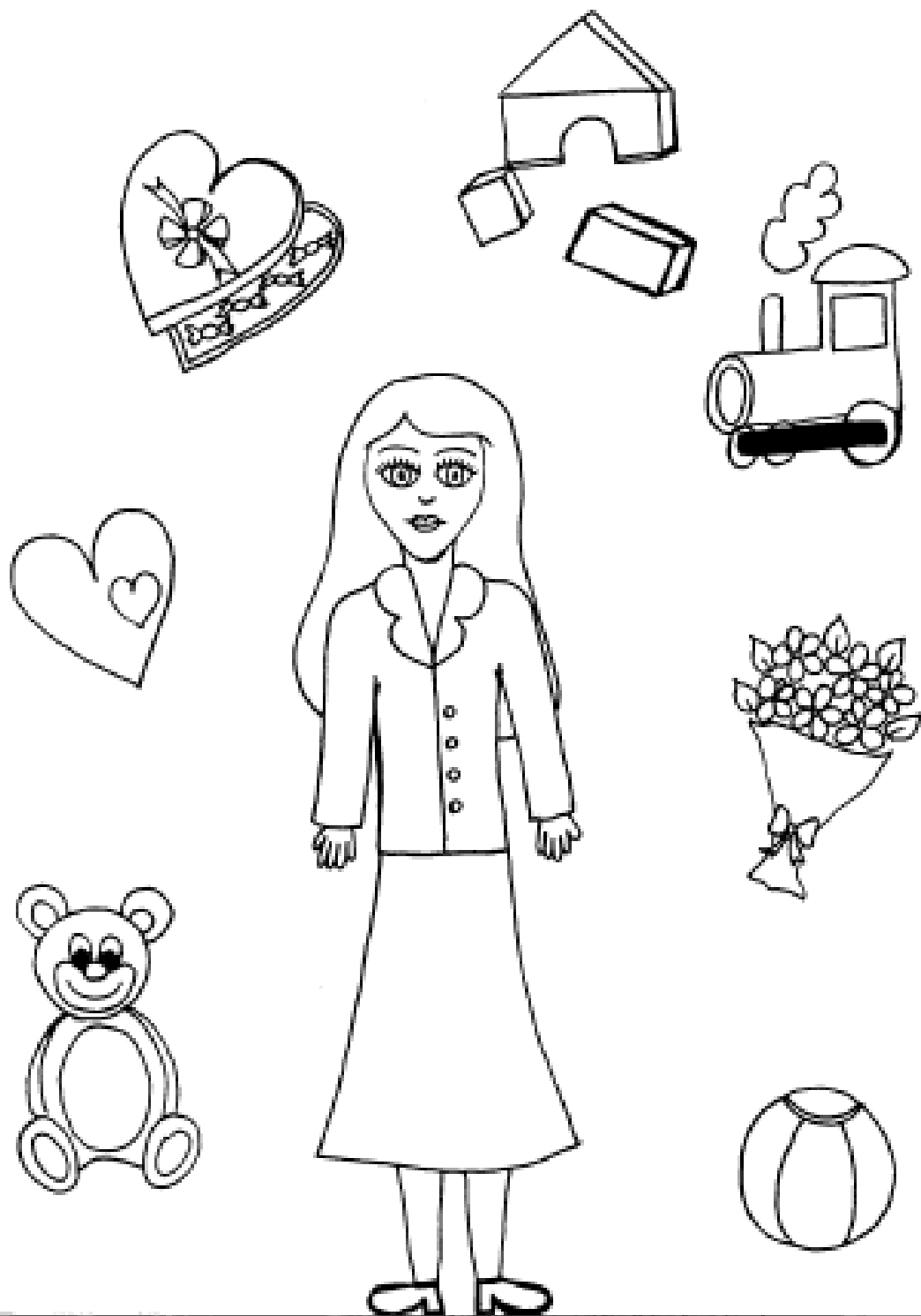
1. Vyber správné ozdoby na vánoční stromeček.
2. Vykresli, vystříhni a nalep ozdoby na každou větvičku a nezapomeň na špičku.
3. Na závěr vánoční stromeček vykresli.

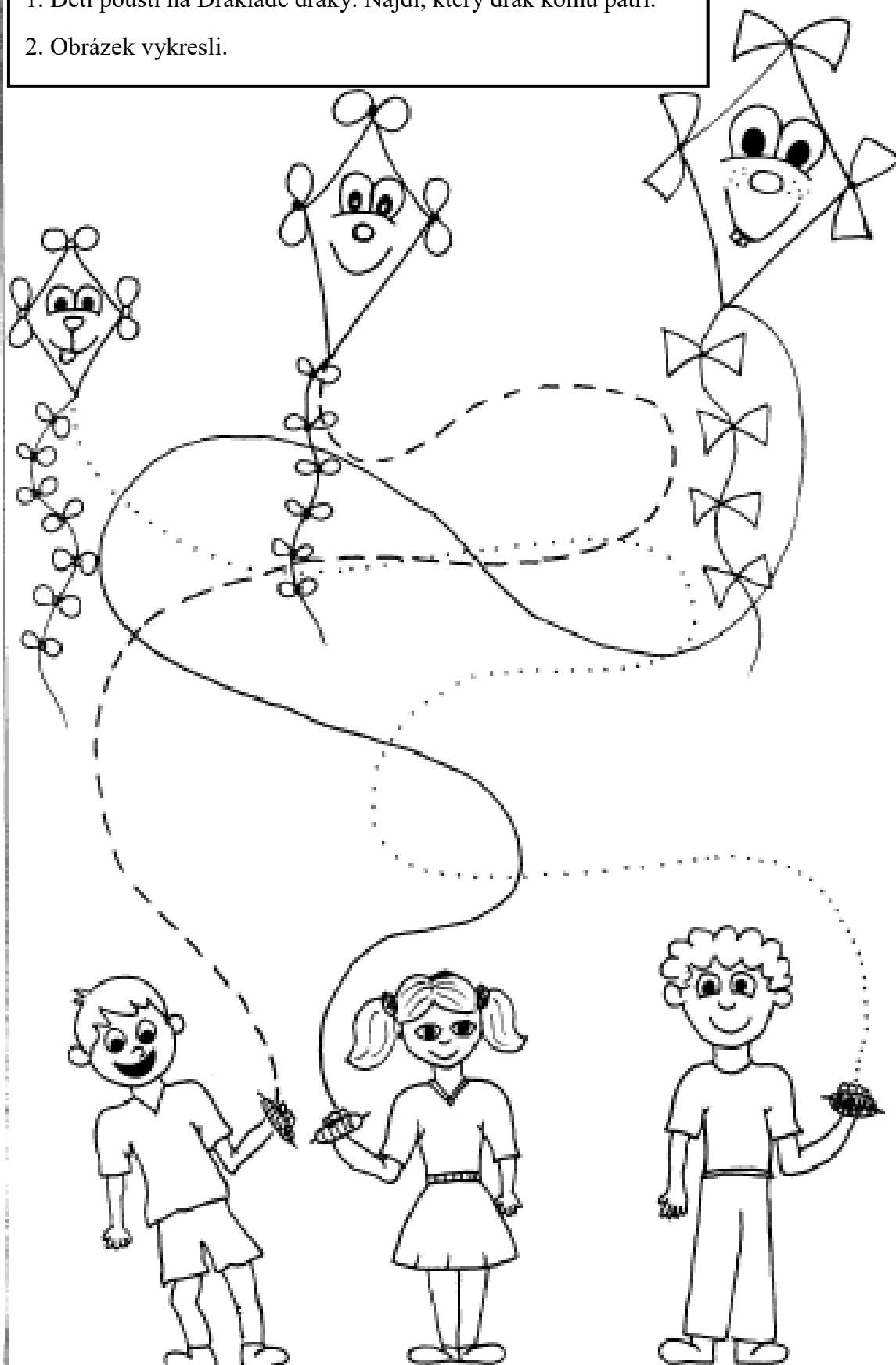
1. Vykresli čerta, Mikuláše i anděla.
2. Vyber, který předmět mají držet v ruce, a spoj předmět s postavou.

1. Vyber a vybarvi, co bys dal mamince k svátku.
2. Nezapomeň vykreslit i maminku.
3. Co zůstalo nevykreslené? Komu bys daroval/a tyto věci k svátku?

1. Děti pouští na Drakiádě draky. Najdi, který drak komu patří.
2. Obrázek vykresli.

Příloha č. 2

DOTAZNÍK PRO RODIČE Z MATEŘSKÉ ŠKOLY

Dobrý den,

dovolte mi, abych Vás požádala o vyplnění tohoto dotazníku, který bude sloužit jako podklad k výzkumu mé diplomové práce, která je věnována „*Využití regionálních tradic v mateřské škole (region Blanensko)*“. Dotazník je zcela anonymní. Pokud budete mít zájem o výsledky výzkumu, můžete napsat na mou emailovou adresu: dvorackova-lenka@seznam.cz (práce by měla být hotová v únoru příštího roku).

Děkuji za Váš čas a ochotu.

Bc. Lenka Dvořáčková studentka 2. ročníku, navazující magisterské studium Předškolní pedagogiky

1. Je pro Vás udržování tradic a zvyků důležité?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Svou odpověď zdůvodněte:

.....

2. Udržujete některé tradice s dětmi doma? V případě kladné odpovědi napište které:

.....

3. Která tradiční akce/tradice organizovaná mateřskou školou je pro Vás i pro Vaše dítě nejatraktivnější, nejoblíbenější?

.....

4. Ocenili byste více tradičních akcí/tradic pro rodiče s dětmi v rámci MŠ?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

5. Které tradice/tradiční akce v mateřské škole postrádáte a rádi byste se jich účastnili?

.....

6. Zapojujete se do příprav akcí, účastníte se aktivně tradičních akcí v MŠ?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

7. Udržovali jste některé tradice v mládí? Které?

.....

8. Domníváte se, že tradice z Vašeho mládí by se měly obnovit, aby je poznaly i Vaše děti?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Zdůvodněte svou odpověď:

.....

Příloha č. 3

ROZHOVOR S UČITELKAMI VYBRANÝCH MŠ

1. Pocházíte z regionu Blanensko?
2. Jak dlouho pracujete v místní mateřské škole?
3. Poznala jste díky svému působení v MŠ i místní obecní tradice?
4. Účastníte se s mateřskou školou kulturního dění v obci?
5. Které tradice dodržujete se svou rodinou?
6. Které tradice dodržujete v mateřské škole?
7. Které tradici přikládáte největší význam a proč?
8. Které tradice nemáte v oblibě a proč?
9. Domníváte se, že je důležité děti vést k udržování tradic již od mateřské školy?
10. Které tradice v našem regionu postrádáte?
11. Které tradiční akce v mateřské škole navštěvují rodiče dětí nejvíce?
12. Potýkáte se s kladnou odezvou na udržování tradic v MŠ ze strany rodičů i veřejnosti?

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Lenka Dvořáčková
Katedra:	Katedra primární a neprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Alena Vavrdová, PhD.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Využití regionálních tradic v mateřské škole (region Blanensko)
Název práce v angličtině:	Utilization of regional traditions in nursery schools (Blanensko region)
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá využíváním regionálních tradic v mateřských školách. Práce je rozdělena na teoretickou, empirickou a praktickou část. Teoretická část charakterizuje region Blanensko, vybrané obce a mateřské školy. Věnuje se také kurikulárním dokumentům pro předškolní vzdělávání. V empirické části jsou uvedena výzkumná šetření, jejichž cílem bylo zjistit, propojenost místních tradic s mateřskou školou. Praktická část obsahuje Soubor pracovních listů pro mateřské školy.
Klíčová slova:	Region Blanensko, tradice a zvyky, mateřské školy, soubor pracovních listů
Anotace práce v angličtině:	The thesis deals with utilization of regional traditions in nursery schools. The paper is divided into the theoretical part, the empirical and the practical part. In the theoretical part, region Blanensko, chosen villages and nursery schools are characterized. It also concerns the preschool curricular documents. In the empirical part, the exploratory survey is mentioned. The aim of the survey was to find out the degree of connection between the regional traditions and a nursery school. The practical part contains the File with nursery

	school worksheets.
Klíčová slova v angličtině:	Blanensko region, regional traditions, nursery schools, File with nursery school worksheets.
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Soubor pracovních listů pro MŠ Příloha č. 2 – Dotazník Příloha č. 3 - Rozhovor
Rozsah práce:	82 stran
Jazyk práce:	český